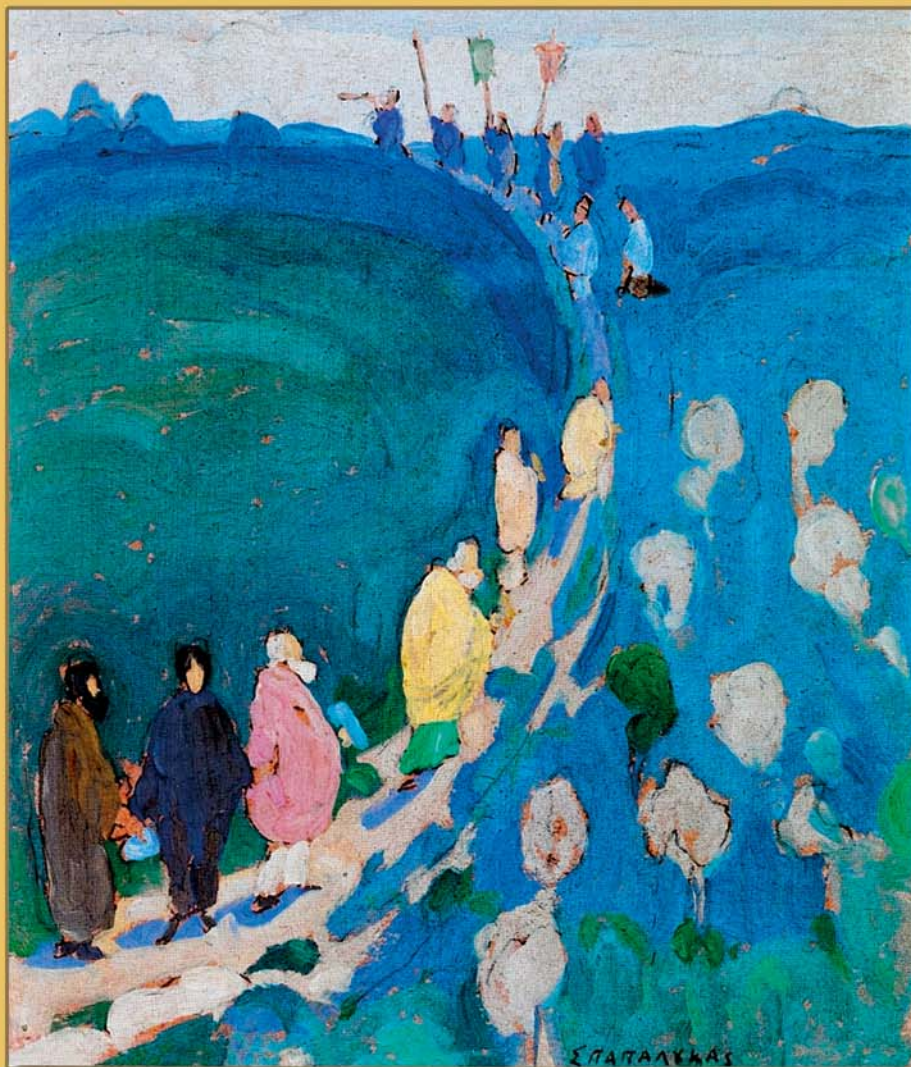

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έτος 62 – Τεύχος 2

Φεβρουάριος 2013

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς
Ἱπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κηφισίας κ. Κύριλλος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἀλέξανδρος Ἰ. Κατσιάρας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2011 ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΘΗΤΕΙΑ: Ἀρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, Ἀρχιμ. Σωτήριος Κοσμόπουλος, Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Κόκλας, Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Γκουρβέλος, Πρωτ. Θεμιστοκλῆς Χριστοδοῦλου, Καθηγ. Κων/νος Κορναράκης – ὙΠΕΥΘΥΝΗ ὙΛΗΣ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη. – ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χαράλαμπος Κωστόπουλος – ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη, Κων. Χολέβας καί Βασίλειος Τζέρπος. – ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Χ. Κωβαῖος, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα, Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380. Τιμή τεύχους 1 € (γιά ὄσους δέν τό δικαιῶνται δωρεάν).

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
e-mail: efimerios@ecclesia.gr

Ἐξώφυλλο: «Λιτανεία», Σπ. Παπαλουκάς.

Τό Περιοδικό «Ἐφημέριος» δέν εὐθύνεται γιά τό γλωσσικό ἰδίωμα τῶν ἀρθρογράφων του.

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Έτος 62

Φεβρουάριος 2013

Τεύχος 2

Περιεχόμενα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΣΙΑΡΑ	
Εισοδικόν	3
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Π. ΠΕΡΣΕΛΗ	
Τά γηρατειά υπό τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου	4
ΠΡΩΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	
Πῶς μαρτυρεῖται ἡ εἰδική ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στή Βίβλο;	9
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ	
Θεία Λειτουργία καί τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας	10
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΙΩΤΟΓΛΟΥ	
Ὁ Θεός Υἱός – Τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος	13
ΑΡΧΙΜ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΓΛΑΡΟΥΔΗ	
Ἡ χώρα τῶν ζώντων	15
ΑΡΧΙΜ. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ Γ. ΜΥΡΟΥ	
Ἑρμηνεία τῶν Ἁγίων Γραφῶν καί Αἵρεση (α')	18
ΠΡΩΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΛΛΙΑΝΟΥ	
Ἁγιασμένες Μορφές στά νησιά τῶν Βορείων Σποράδων (β')	20
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΠΑΝΩΤΗ	
Ἡ ἱστορική ἐξέλιξη τῶν ἀμφίων (β')	22
ΣΥΝΑΞΑΡΙΟΝ	
Ὁ Ὅσιος Ἀναστάσιος ἀπό τό Ναύπλιο	25
Ἐπικοινωνία	26
Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου	28
Βιβλιοπαρουσίαση	29
Μηνολόγιο	30
Ἐφημεριακά	32

«Ἡ ὀρθόδοξη Λατρεία εἶναι ἡ ἀναπνοή τῆς Ἐκκλησίας. Τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ πραγματώνεται μέσα στήν θεία Λατρεία. Ὅλα τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας τρέφονται καί ζωογονοῦνται διά τῆς θείας Χάριτος πού παρέχεται μέσα στήν προσευχή τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως διαμορφώθηκε ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ὑπό τῶν ἀγίων Πατέρων μέ σεβασμό στήν προγενεστέρα αὐτῶν παράδοση. Ὑπάρχει μιᾶ συνέχεια τῆς λατρείας πού ἀναπτύσσεται χωρίς συγκρούσεις καί ἀντιπαραθέσεις ἀπό τήν παράδοση τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας κατά τόν Μυστικό Δεῖπνο καί τήν κλάση τοῦ ἄρτου καί τίς προσευχές στήν πρώτη Ἐκκλησία μέχρι τά τυπικά τοῦ ἀγίου Σάββα τῆς Κων/πόλεως καί τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Θαυμαστή ἀρχή, ὑπέροχη συνέχεια, χωρίς κενά ὀλοκληρία. Γλῶσσα, ποίηση, μουσική θεολογία ἀνεπανάληπτη».

(Πρωτ. Ἰωάννου Φωτοπούλου:
Παλαιοδιαθηκικά στοιχεῖα τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας,
στόν τ. Παλαιά Διαθήκη - Ἀλήθεια καί ψεύδη -
Πρακτικά Β' Ἡμερίδος 12.2.2012,
ἔκδ. Ἰ. Ν. Ἀγ. Παρασκευῆς Ἀττικῆς,
Ἀθήναι 2012, σ. 103)

Σεβαστοί πατέρες,

μία διαφορετική θεώρηση τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς καταθέτει ὁ καθηγητῆς κ. Ἐμμανουήλ Περσελῆς στή *Προσόμοια* μέ τή συνεργασία του πού ἔχει τόν τίτλο «Τά γηρατεία ὑπό τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, μέ ἀφορμή τήν ἑορτή τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου», συνδέοντάς την μέ τήν παρουσία καί τήν ιδιότητα τοῦ Συμεών καί τῆς Ἄννας στόν Ναό τῶν Ἱεροσολύμων, στό πρόσωπο τῶν ὁποίων ὑποστηρίζει ὅτι τιμῶνται τά γηρατεία. Στή στήλη *Τίνα με λέγουσι οἱ ἄνθρωποι εἶναι;* ὁ π. Κωνσταντῖνος Παπαθανασίου ἀπαντᾷ στό ἐρώτημα: «Πῶς μαρτυρεῖται ἡ εἰδική ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στή Βίβλο;», ὁ κ. Παναγιώτης Σκαλτσῆς στή στήλη *Πρός Ἐκκλησιασμόν* ἀσχολεῖται μέ τή «*Θεία Λειτουργία καί τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας*», καί ὁ κ. Ἀλέξανδρος Καριώτογλου, συνεχίζοντας τήν ἀναφορά του στή βασιικά θέματα τῆς κατήχησης, ἀσχολεῖται μέ τό ζήτημα «*Ὁ Θεός Υἱός - Τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος*» στή στήλη *Πρός Κατήχησιν*.

Τό τεράστιο θεολογικό καί ἱστορικό γεγονός τῆς ἀναστήλωσης τῶν Εἰκόνων καί τήν σημασία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀναλύει ὁ π. Κυπριανός Γλαρούδης στή *Διακονία τοῦ Λόγου*, ὑπό τόν τίτλο «*Ἡ χώρα τῶν ζώντων*» τονίζοντας ὅτι «*Ἡ ἀπάντηση τῆς Ὁρθοδοξίας στή σημερινά ἀδιέξοδα εἶναι τό ἴδιο τό ἦθος της*». Στή στήλη *Πρός Διακρίσιν* ὁ π. Αὐγουστῖνος Μύρου ἀσχολεῖται μέ τό θέμα «*Ἐρμηνεία τῶν Ἁγίων Γραφῶν καί Αἵρεση*», στίς *Ἐφημεριακές Ἰχνηλασίες* ὁ π. Κωνσταντῖνος Καλλιανός συνεχίζει τήν περιδιάβασή του στίς «*Ἁγιασμένες μορφές στή νησιά τῶν Βορείων Σποράδων*» καί στή στήλη *Παράδοση καί Συνέχεια* ἔχομε τό δεύτερο μέρος ἀπό τό κείμενο τοῦ κ. Ἀριστείδη Πανώτη γιά τήν «*Ἱστορική ἐξέλιξη τῶν ἀμφίων*». Συμβολή στήν κατανόηση τῶν νέων δεδομένων γιά τά μισθολογικά κλιμάκια τῶν ἐφημερίων ἀποτελεῖ ἡ ἐπιστολή τοῦ π. Χερουβεῖμ Βελέτζα, πού δημοσιεύεται στή στήλη τῆς *Ἐπικοινωνίας*.

Τόν Ἅγιο Ἀναστάσιο ἀπό τό Ναύπλιο θά γνωρίσετε στή στήλη *Συναξάριον*, γιά νέους τίτλους βιβλίων, πού συγκεντρώνονται ἀπό τόν κ. Σταῦρο Τερζῆ, θά ἐνημερωθεῖτε στή *Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου*, καί στή στήλη *Βιβλιοπαρουσίαση* ἡ κ. Λίτσα Ἰ. Χατζηφῶτη παραθέτει τό κείμενο τοῦ Δελτίου Τύπου τοῦ περιοδικοῦ *Θεολογία* γιά τήν ψηφιοποίηση τῶν τόμων του καί ἀνάρτησή τους στό διαδίκτυο κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε. Ἡ ἴδια συγκέντρωσε στό *Μηνολόγιο* πολλές εἰδήσεις πού θά σᾶς ἐνδιαφέρουν. Τέλος ὁ π. Γεώργιος Βαμβακίδης σᾶς παρέχει στοιχεῖα γιά τίς μισθολογικές μηνιαίες κρατήσεις στή στήλη *Ἐφημεριακά*.

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας,
Διευθυντής Σύνταξης

Τά γηρατεία ὑπό τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου

Μέ ἀφορομή τήν ἑορτή τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου

Ἐμμανουήλ Π. Περσελῆ,
Καθηγητῆ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ διήγηση, πού καταγράφεται ἀπό τόν Εὐαγγελιστή Λουκᾶ στό κεφ. 2, 22-38 τοῦ ὁμώνυμου Εὐαγγελίου καί ἀναφέρεται στήν παρουσίαση τοῦ Ἰησοῦ στό Ναό (ἢ ἀλλιῶς τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου, ὅπως αὐτή ἡ ἀφήγηση ὀνομάζεται στή λειτουργική γλώσσα τῆς Ἐκκλησίας μας), φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι σχετίζεται μέ ἓνα γεγονός πού ἀφορᾷ στήν παιδική καί μόνο ἡλικία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Ὅταν», δηλαδή, ὅπως ἀναφέρεται στή σχετική εὐαγγελική διήγηση, «σύμφωνα μέ τό μωσαϊκό νόμο, συμπληρώθηκαν καί οἱ μέρες γιά τόν καθαρισμό τους [κυρίως τῆς Μαρίας (καί τοῦ Ἰωσήφ ;)], ἔφεραν τό παιδί πάνω στό Ἱεροσόλυμα γιά νά τό ἀφιερῶσουν στό Θεό. Σύμφωνα μέ τό νόμο τοῦ Κυρίου, ἂν τό πρῶτο παιδί πού φέρνει μιᾶ γυναίκα στόν κόσμο εἶναι ἀγόρι, πρέπει νά θεωρεῖται ἀφιερωμένο στόν Κύριο. Ἐπρεπε νά προσφέρουν καί θυσία ἓνα ζευγάρι τρυγόνια ἢ δύο μικρά περιστέρια, ὅπως λέει ὁ νόμος τοῦ Κυρίου»¹. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ Μαρία καί ὁ Ἰωσήφ ὀδηγοῦμενοι στό ναό τῶν Ἱεροσολύμων μέ τό νεογέννητο Ἰησοῦ ἐκτελοῦσαν ἓνα πανάρχαιο ἔθιμο τῆς θρησκευτικῆς ἐβραϊκῆς παράδοσής τους. Τό ἔθιμο αὐτό ἀποτελοῦσε ἀνάμνηση τῆς σωτηρίας φυγῆς τῶν προπατόρων τους ἀπό τή δουλεία τῆς Αἰγύπτου πρῖν ἀπό ἀρκετούς αἰῶνες. Ἐφ' ὅσον, δηλαδή, ὅλα τά πρωτότοκα παιδιά τῶν Ἑβραίων εἶχαν θαυματουργικά διαφύγει, μέ τή θεία ἐπέμβαση, τή θανάτωση πού διατάχθηκε ἀπό τόν Αἰγύπτιο Φαραῶ, οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νά θυσιάσουν κάθε πρωτογέννητο ἀρσενικό ζῶο καί νά ἀφιερώνουν στό Θεό, μέ ἔξαγορά, κάθε πρωτότοκο ἀρσενικό νήπιο (Ἐφ. 13, 15-16). Ἡ ἔξαγορά τῶν πρωτότοκων ἀρσενικῶν νηπίων ἐγένετο μέ τήν προσφορά στό Ναό καί τούς ἱερεῖς του πέντε ἀσημένιων σίκλων (ἐβραϊκό νόμισμα) (Ἀριθ. 18, 16).

Ὅμως, ἡ ἀφήγηση τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου συνδέεται καί μέ τά γηρατεία. Ἡ σύνδεση βρίσκεται ἀκριβῶς στό σημεῖο ἐκεῖνο, κατά τό ὅποιο ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς μᾶς ἀναφέρει ὅτι, στό Ναό τῶν Ἱεροσολύμων, ἓνας ὑπέργηρος ἄνθρωπος πού ὀνομαζόταν Συμεών, καθοδηγούμενος ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἤλθε νά προῦπαντήσει τόν νεογέννητο Ἰησοῦ. Ὁ Συμεών ἦταν, σύμφωνα πάντα μέ τήν εὐαγγελική διήγηση, ἓνας «πιστός καί εὐλαβής» ἄνθρωπος πού «περίμενε τή σωτηρία τοῦ Ἰσραήλ καί τόν καθοδηγοῦσε τό Ἅγιο Πνεῦμα ὅτι δέ θά πεθάνει προτοῦ νά δεῖ τόν Μεσσία»². Ἀκριβῶς, ὅμως, αὐτή ἡ προσδοκία τοῦ Συμεών νά δεῖ καί νά ἀξιολογή-

σει τήν προσωπικότητα καί τήν αποστολή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γιά τή σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητας προσδίδει μιᾶ εὐρύτερη σημασία στό ἀπολυτρωτικό ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ διήγηση ἢ σχετική μέ τό Συμεών καί μέ τήν προφητιδα Ἔννα ἀποτελεῖ τό συνδετικό κρίκο μεταξύ τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς ἀφήγησης πού ἀφορᾷ σ' ἓνα θυμικό γεγονός τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Ἰησοῦ (παρουσίαση καί ἐξαγορά στό Ναό τοῦ νεογέννητου πρωτότοκου ἀρσενικοῦ παιδιοῦ) καί τῆς σημασίας πού ἀποδίδεται ἀπό τόν Εὐαγγελιστή Λουκᾶ στήν καθαυτό ἀποστολή καί τό ἔργο τοῦ ὄριμου πλέον Ἰησοῦ Χριστοῦ γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί σύμπαντος τοῦ κόσμου. Μιά τέτοια ἐξήγηση τῆς δομῆς καί τοῦ περιεχομένου τῆς εὐαγγελικῆς ἀφήγησης τῆς Ἰσαπαντῆς τοῦ Κυρίου, ὅπως καταγράφεται στό Εὐαγγέλιο τοῦ Λουκᾶ, νομίζω ὅτι νομιμοποιεῖ ἀπόλυτα τή σύνδεση αὐτῆς τῆς διήγησης μέ τήν ἀνάμνηση τῶν γηρατειῶν³.

Γιατί ὅμως ὁ Συμεών ἀποτελεῖ ἓνα εὐαγγελικό σύμβολο πού τιμᾷ καί ἐξυψώνει τά γηρατεία καί ποιά σχέση ἔχει ὁ λόγος του μέ τό μήνυμα σωτηρίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Γιά νά ἀπαντήσουμε σ' αὐτό τό ἐρώτημα πρέπει πρῶτα νά δοῦμε τί ἀκριβῶς εἶπε ὁ Συμεών. Σύμφωνα, λοιπόν, μέ τή σχετική διήγηση, ὁ Συμεών, ἀφοῦ πῆρε τόν μικρό Ἰησοῦ στήν ἀγκαλιά του, εἶπε τ' ἀκόλουθα λόγια: «Τώρα, Κύριε, μπορεῖς ν' ἀφήσεις τό δοῦλό σου νά πεθάνει εἰρηνικά, ὅπως τοῦ ὑποσχέθηκες, γιατί τά μάτια μου εἶδαν τόν σωτήρα πού ἐτοίμασες γιά ὅλους τούς λαούς, φῶς πού θά φωτίσει τά ἔθνη καί θά δοξάσει τό λαό σου τόν Ἰσραήλ»⁴. Εἶναι τό γνωστό μας «Νῦν ἀπολύεις τόν δοῦλόν σου, Δέσποτα, κατά τό ρῆμά σου ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τό σωτήριόν σου, ὃ ἤτοίμασας κατά πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καί δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ», πού ἀκοῦμε καθημερινά στίς ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἀπό τό παραπάνω κείμενο διακρίνουμε ὅτι τά λόγια τοῦ Συμεών χαρακτηρίζουν, ἄκρως συνοπτικά καί περιεκτικά, τό περιεχόμενο μιᾶς θρησκευτικῆς διδασκαλίας πού δέν φαίνεται νά ταυτίζεται μέ κοινότητες γιά τήν ἐποχή θρησκευτικές διακηρύξεις διαφόρων θρησκευτικῶν ἡγετῶν ἢ ομάδων, καί οἱ ὁποῖες διακηρύξεις ἀναφέρονταν στήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Συμεών, δηλαδή, δέ βλέπει περιορισμένα καί ἐθνικοκεντρικά τό ρόλο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γιά τή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀποστολή καί τό μήνυμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου ἔχουν παγκόσμιο χαρακτήρα καί ἀφοροῦν σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους τοῦ πλανήτη μας καί ὄχι μόνο στούς Ἑβραίους, ἔστω καί ἂν τηροῦνται ἀπό τή Μαρία καί τόν Ἰωσήφ τά ἦθη καί τά ἔθιμα τῆς ἐβραϊκῆς θρησκευτικῆς παράδοσης.

Ἐπίσης ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς, διά στόματος τοῦ Συμεών, ἀναφέρει ὅτι τό πρόσωπο καί ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου δέν θά γίνει ἀπό ὅλους τούς ἀνθρώπους μέ τόν ἴδιο τρόπο κατανοητή καί ἀποδεκτή. Πολλοί θά εἶναι ἐκεῖνοι πού θά ἀρνηθοῦν ν' ἀκολουθήσουν ἢ θά ἐναντιωθοῦν στή διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅπως ἀναφέρεται στό κείμενο, ὁ Συμεών ὀλοκλήρωσε τά λόγια του κατά τήν ὑποδοχή τοῦ Ἰησοῦ μέ τόν ἀκόλουθο τρόπο: «Αὐτός θά γίνει αἰτία νά καταστραφοῦν ἢ νά σωθοῦν πολλοί Ἰσραηλίτες. Θά εἶναι σημεῖο ἀντιλεγόμενο, γιά νά φανερωθοῦν οἱ

πραγματικές διαθέσεις πολλῶν· ὅσο γιά σένα, [Μαρία], ὁ πόνος γιά τό παιδί σου θά διαπεράσει τήν καρδιά σου σάν δίκοπο μαχαίρι»⁵.

Οἱ λόγοι αὐτοῖ τοῦ Συμεών πρέπει νά ἐρμηνευτοῦν καί νά κατανοηθοῦν μέσα στό πλαίσιο τοῦ γεγονότος, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δέν μποροῦν νά συνειδητοποιήσουν καί νά κατανοήσουν μέ ἀποτελεσματικό τρόπο ὅτι περιβάλλονται μέ δεσμά κυριαρχίας, πού ἐπιβάλλονται ἀπό τήν ἄγνοια, τήν ἁμαρτία, τή δύναμη καί τόν πλοῦτο ἰσχυρότερων κοινωνικά συνανθρώπων τους κ.λπ. Μιά τέτοια κατάσταση ἀναπόφευκτα ἐγκλωβίζει τούς ἀνθρώπους σέ ψυχολογικά ἢ καί κοινωνικά στερεότυπα, πού μειώνουν ἢ καί ἐκμηδενίζουν ἐντελῶς τήν ἀξία τῆς ἀνθρώπινης ὑπόστασης καί προσωπικότητας.

Ἀντίθετα, τό μήνυμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δημιουργεῖ ὅλες τίς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις καί σφυρηλατεῖ τή θέληση γιά τήν ἀνάληψη πρωτοβουλιῶν ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου, πού ἀποδέχεται μέ τήν καρδιά καί τό νοῦ του αὐτή τή διδασκαλία, ἔτσι ὥστε νά διεκδικεῖ μέ ἔντιμα μέσα τήν κατάργηση ὅλων τῶν καταπιεστικῶν δομῶν καί δεσμῶν πού τοῦ ἐπιβάλλονται. Ταυτόχρονα τό μήνυμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ καλεῖ τόν κάθε ἄνθρωπο χωριστά, ἀλλά καί συλλογικά, μέσα στόν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς θρησκευτικῆς παράδοσης, νά μετανοήσει γιά ὅλα ὅσα τόν ὑποβιβάζουν ἢ τόν ἐξισώνουν μέ κάθε λογῆς εἶδωλα. Ἀκόμη, τό μήνυμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ ὑπενθυμίζει διαρκῶς στόν ἄνθρωπο, πού τό ἀποδέχεται, τήν ὑποχρέωση πού ἔχει νά ζήσει ὑπεύθυνα καί μέ ἀξιοπρέπεια μιᾶ ζωῆ πού εἶναι δῶρο τοῦ δημιουργοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί ὄχι ἀποτέλεσμα τύχης ἢ ἀπλῶς ἀνθρώπινων σχεδιασμῶν καί σκοπιμοτήτων.

Ὅλα αὐτά καθιστοῦν σαφές, νομίζω, ὅτι στό πρόσωπο τοῦ Συμεών ὁ Εὐαγγελιστής Λουκάς συνοψίζει τό αἰσιόδοξο γιά τόν ἄνθρωπο ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἀλλά καί ὅλων τῶν ἡλικιῶν, περιεχόμενο τῆς πρότασης σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου πού διατυπώθηκε μέ τή θεία ἐνσάρκωση, τή διδασκαλία, τό μαρτυρικό θάνατο πάνω στό σταυρό, τήν ἀνάσταση καί τήν ἀνάληψη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐνας ἀπό τούς πρώτους διαπρύσιους ὑποστηρικτές αὐτοῦ τοῦ αἰσιόδοξου θρησκευτικοῦ μηνύματος σωτηρίας μαζί μέ τόν Ἰωάννη Πρόδρομο, φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ ὑπέργηρος Συμεών.

Δέν εἶναι, ἐπομένως, ὑπερβολή νά ὑποστηρίξουμε ὅτι στό πρόσωπο τοῦ Συμεών τιμῶνται ὅλα τά θρησκευόμενα γηρατεία, ἐπειδή μέ ἀπαράμιλλη πίστη, ἀγάπη, ἐλπίδα, διορατικότητα, αἰσιοδοξία καί ὑγιῆ προσήλωση καί σεβασμό στίς θρησκευτικές παραδόσεις ἀφήνουν μιᾶ παρακαταθήκη παραδειγματικῆς βίωσης τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Ταυτόχρονα αὐτά τά ἴδια θρησκευόμενα γηρατεία εἶναι ἐκεῖνα πού παραδίδουν, μέ ὑψηλό φρόνημα εὐθύνης, τή σκυτάλη συνέχισης καί αὐξησης τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς στήν ἐπόμενη γενιά.

Στήν πρόβλεψη καί τήν ἐπιβεβαίωση τοῦ αἰσιόδοξου μηνύματος γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, πού εἰσηγεῖται ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἕνα ἀκόμη γηραιό πρόσωπο διαδραματίζει ἀνάλογο ρόλο μέ αὐτό τοῦ Συμεών στήν ἀφήγηση τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκά γιά τήν παρουσίαση τοῦ Ἰησοῦ στό ναό. Εἶναι ἡ προφήτιδα Ἄννα, πού σύμ-

φωνα μέ τή σχετική αφήγηση: «Στά Ἱεροσόλυμα ζοῦσε μιά γυναίκα πού προφήτευε καί τήν ἔλεγαν Ἴβνα· ἦταν θυγατέρα τοῦ Φανουήλ ἀπό τή φυλή Ἀσήρ. Αὐτή ἦταν πολὺ ἡλικιωμένη. Ἐξῆσε ἑπτὰ χρόνια μέ τόν ἄντρα της μετά τό γάμο καί τώρα χήρα, ἡλικίας ὀγδόντα τεσσάρων χρονῶν, δέν εἶχε φύγει ἀπό τό ναό, ἀλλά λάτρευε τό Θεό νύχτα καί μέρα μέ νηστείες καί προσευχές. Αὐτή παρουσιάστηκε ἐκεῖνη τήν ὥρα καί δοξολογοῦσε τό Θεό καί μιλοῦσε γιά τό παιδί σέ ὅλους ὅσοι στήν Ἱερουσαλήμ περίμεναν τή λύτρωση»⁶.

Ἡ Ἴβνα μέ τήν πείρα τῆς ἡλικίας καί τό δεσμό της μέ τό Ναό τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀποτελεῖ, ὅπως ἀκριβῶς καί ὁ Συμεών, σύμβολο ἀπρόσκοπτης συνέχειας, σεβασμοῦ ἀλλά καί σταθερῆς διάθεσης κριτικῆς ἀξιολόγησης τῆς θρησκευτικῆς παράδοσης. Ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς μέ τήν ἀναφορά του στήν παρουσία καί τά λόγια τῆς Ἴβνας φαίνεται νά θέλει νά δηλώσει ὅτι ἡ ἔλευση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δέν διακόπτει οὔτε ἀναστέλλει τή θρησκευτική παράδοση τῶν Ἑβραίων, ὅπως πολλοί τότε πίστευαν. Ἀντίθετα, μέ τήν ἐνανθρώπηση καί τή διδασκαλία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ θρησκευτική παράδοση ἀνανεώνεται καί παίρνει ἕνα νέο νόημα καί χαρακτηριστήρα. Καί αὐτό, γιατί ἐνδιαφέρεται γιά τήν οὐσία τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης καί τήν ἠθική βελτίωση τῆς πραγματικῆς κατάστασης τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀτόμων καί μελῶν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Ὁρμώμενη ἀπό αὐτή τή βασιική ἀρχή ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ εἶναι φυσικό ν' ἀντιμετωπίζει μέ κριτική διάθεση τούς ἀπηρχαιωμένους καί πολλές φορές ἀπάνθρωπους θρησκευτικούς τύπους καί τά στερεότυπα καί νά ἀπεχθάνεται τήν κάθε εἴδους ὑποκρισία καί τό ψεῦδος.

Ἡ καταξίωση, ἐπομένως, τῶν δύο γεροντικῶν μορφῶν πού ἐμπλέκονται στή διήγηση τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκᾶ, τή σχετική μέ τήν παρουσίαση τοῦ Ἰησοῦ στό Ναό, ὀδηγεῖ ἀβίαστα στό ἀκόλουθο συμπέρασμα: Ἡ γεροντική ἡλικία, ὅπως ἐξ ἄλλου καί κάθε περίοδος τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, πρέπει νά τυγχάνει τοῦ πρέποντος σεβασμοῦ καί τῆς ἀρμόζουσας τιμῆς ἀπό ὅλους τούς συναθρώπους μας, ὅσοι ἀνήκουμε σέ διαφορετικές ἡλικίες. Καί αὐτό, γιατί ἐπιδεικνύοντας σεβασμό, τιμή, ἀγάπη, κατανόηση κ.λπ. πρὸς στοὺς ἡλικιωμένους ἐκπληρώνουμε ἕνα μεγάλο χριστιανικό χρέος ἀπέναντι σέ μιά μερίδα συναθρώπων μας πού, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, συμβάλλουν μέ τή σοφία, τήν πείρα, τήν ἀγάπη, τή δικαιοσύνη καί γενικά τό παράδειγμα τῆς ζωῆς τους τά μέγιστα στήν ἐκπλήρωση τῶν ἀρχῶν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπί τῆς γῆς ἀλλά καί κατά τούς ἔσχατους καιρούς.

Δικαιολογημένα, λοιπόν, οἱ ἱερεῖς μας εὔχονται πρὸς τόν Δοτήρα τῆς ζωῆς, ὅταν τελοῦν τή θ. Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου, μεταξύ τῶν ἄλλων καί τά ἀκόλουθα: «Τά νήπια ἔκθρεψον· τήν νεότητα παιδαγωγῆσον· τό γῆρας περικράτησον»⁷.

Μπορεῖ συχνά νά εἴμεθα μάρτυρες πολλῶν δυσάρεστων ἢ ἀκόμη καί τραυματικῶν ἐμπειριῶν κακῆς καί ἀπρεποῦς συμπεριφορᾶς ἀπέναντι στοὺς ἡλικιωμένους, πού προκαλοῦνται ἀπό μεμονωμένα ἄτομα ἢ καί συλλογικούς φορεῖς. Ἐνώπιον μιᾶς τέτοιας κατάστασης ἡ λυτρωτική διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πού μέ τό παράδειγμά Του, καθὼς καί ὄλων τῶν ἁγίων μορφῶν τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς μας παράδοσης, ἀποτελοῦν τούς ἀσφαλεῖς ὁδηγούς γιά τήν ἔμπρακτη κατανόηση

καί βίωση τῆς ἀξίας πού ἔχει ἡ ζωὴ ὅλων τῶν συνανθρώπων μας, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἡλικία, τὴν καταγωγή, τὸ χρῶμα, τὴ φυλὴ, τὴν περιουσιακὴ ἢ κοινωνικὴ τους κατάσταση κ.λπ. Ἐάν, λοιπόν, ἐμφορούμεθα ἀπὸ τὰ χριστιανικά ιδεώδη τῆς ἀγάπης ἀπέναντι στοῦ Θεοῦ καὶ τόν συνάνθρωπο, τῆς ὑπομονῆς, τῆς συγχωρητικότητος, τῆς μετάνοιας, τῆς ταπείνωσης καὶ τῆς ἐλπίδας πρέπει, νομίζω, νά μὴ χρειάζεται ιδιαίτερη ὑπόμνηση πόσο μεγάλη ἀξία ἔχει ἡ ζωὴ ὅλων τῶν ἀνθρώπων τοῦ πλανῆ- τη μας καὶ ιδιαίτερα ἡ ζωὴ ἐκείνων πού ἀποτελοῦν τὴν ἀπαρχὴ καὶ τοὺς θεμέλιους λίθους τῆς δικῆς μας γήινης ὑπαρξῆς, στοργῆς, προστασίας, ἀνατροφῆς, καὶ προό- δου. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἡ ὅλη στάση καὶ συμπεριφορὰ μας ὡς χριστιανῶν ἀπέναντι στοὺς ἡλικιωμένους πρέπει ν' ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητα ἓνα σίγουρο κριτήριον γιὰ τὴν ἀπρόσκοπτη εἴσοδὸ μας ἢ ὄχι στὴν αἰώνια Βασιλεία τοῦ δωροδότη Τριαδικοῦ Θεοῦ.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Λουκ. 2,22-24. Ἡ μετάφραση τῶν βιβλικῶν κειμένων εἶναι ἀπὸ τὴν ἔκδοση: Ἡ Ἁγία Γραφή (Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη). Μετάφραση ἀπὸ τὰ πρωτότυπα κείμενα, Ἀθήνα: Ἑλληνικὴ Βιβλι- κὴ Ἑταιρεία, 1997.

2. Λουκ. 2,25.

3. Γιὰ μιὰ ἐρμηνευτικὴ προσέγγιση τῆς ἀφήγησης τῆς «Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου» βλ. ἐνδεικτι- κά: Π.Ν. Τρεμπέλα: Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, Ἀθήναι: Ἐκδοσις Ἀδελφότη- τος Θεολόγων ἢ «Ζωή», 1952, σ. 100-113· R.E. Brown, An adult Christ at Christmas. Essays on the three biblical Christmas stories Matthew 2 and Luke 2, Collegeville, Minnesotafi:The Liturgical Press, 1978, σ. 25-36.

4. Λουκ. 2,29-32.

5. Λουκ. 2,34-35.

6. Λουκ. 2,36-38.

7. Ἱερατικόν. Αἱ θεῖαι Λειτουργίαι Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ τῶν Προηγιασμένων μετὰ τῆς τυπικῆς αὐτῶν Διατάξεως καὶ τινῶν ἀπαραιτήτων ἱερῶν ἀκολου- θιῶν, τάξεων καὶ εὐχῶν, Ἀθήναι: Ἐκδοσις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ- λάδος, 1997, σ. 181-182.

ΠΡΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΝ

Θεία Λειτουργία καί τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας

Τοῦ Παναγιώτη Ἱ. Σκαλτσῆ,
Ἄναπλ. Καθηγητῆ Α.Π.Θ.

ΣΤΗΝ ΕΥΧΗ τοῦ β' ἀντιφώνου, ὅπως καί στήν ὀπισθάμβωνο εὐχή τῆς θείας Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ ὁποία λέγεται ἀπό τόν ἱερέα «*ὑπέρ τοῦ λαοῦ ἕξωθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος εἰς ἐπήκοον πάντων*»¹, ὑπάρχει ἡ φράση: «*Τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας σου φύλαξον*».

Ὁ ὅρος «*πλήρωμα*» εἶναι βιβλικός² καί πολύ εὐστοχα σύγχρονος ἐρμηνευτής τῆς θείας Λειτουργίας σημειώνει ὅτι τήν ἔννοια τῆς φράσης «*τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας*» θά τήν κατανοήσουμε ἐάν μελετήσουμε τήν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολή³. Στό πρῶτο κεφάλαιο τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιστολῆς, στίχοι 22-23, σημειώνεται: «*Καί αὐτόν (δηλαδή τό Χριστό) ἔδωκεν κεφαλῆν ὑπέρ πάντα τῆ ἐκκλησία, ἥτις ἐστίν τό σῶμα αὐτοῦ, τό πλήρωμα τοῦ τά πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου*».

Ἡ Ἐκκλησία παρουσιάζεται ὡς σῶμα Χριστοῦ καί ὁ Χριστός ὡς ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ τοῦ σώματος. Κατά μίαν ἀποψη ἡ Ἐκκλησία ὡς τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι τό συμπλήρωμά Του. «*Τό πλήρωμα τοῦ Χριστοῦ ἢ Ἐκκλησία. Καί γάρ πλήρωμα κεφαλῆς σῶμα καί πλήρωμα σώματος κεφαλῆ*» σημειώνει ὁ ἱερός Χρυσόστομος⁴. Καί τοῦτο εἶτε διότι μέ τό Βάπτισμα, ἀποκτώντας νέα μέλη, αὐξάνει ἡ Ἐκκλησία, γιά νά φθάσει στήν τελειότητα τοῦ πληρώματός της, εἶτε διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἐπέκταση καί τό «*πλήρωμα*» τῆς Ἐνσαρκώσεως. Τό

μυστήριο τῆς Ἐνσαρκώσεως δηλαδή συνεχίζεται καί συντελεῖται μέσα στήν Ἐκκλησία⁵.

Κατ' ἄλλην ἀποψη «*μέ τόν ὄρο “πλήρωμα” τονίζεται τό γεγονός ὅτι ὁ Χριστός γεμίζει μέ τήν παρουσία Του κυρίως τήν Ἐκκλησία, ἀφοῦ οἱ πιστοί ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας αἰσθάνονται καί ζοῦν τήν πληρότητα τῶν δωρεῶν τοῦ Χριστοῦ*»⁶. Καί στίς δύο ὁμως περιπτώσεις ὁ ὄρος «*πλήρωμα*» ἀφορᾶ καί σέ ὄλους τοὺς πιστούς, οἱ ὁποῖοι ἀπαρτίζουν τά μέλη τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀφορᾶ σέ ὄλο τό λαό τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος καλεῖται νά ἀγωνισθεῖ μέσα στήν Ἐκκλησία καί νά φθάσει «*εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ*»⁷.

Αὐτό βεβαίως δέν μπορεῖ νά γίνει ἐκτός τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ἡ εἰκόνα ἄλλωστε τῆς Ἐκκλησίας ὡς σώματος προέρχεται ἀπό τήν εὐχαριστιακὴ πράξη «*ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γάρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνός ἄρτου μετέχομεν*»⁸.

Εἶναι σαφές ὅτι ὑπάρχει ἐνότητα μεταξὺ Χριστοῦ, Ἐκκλησίας καί Εὐχαριστίας. Σ' αὐτήν τήν ἐνότητα ὁ λαός, «*οἱ πολλοί*», τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας δέν βρῖσκεται ἀπ' ἕξω. Ἀπεναντίας οἱ πιστοὶ πού συμμετέχουν στή θεία Εὐχαριστία μεταλαμβάνουν «*τῆς Ἰησοῦ θεότητος*»⁹. Ἀπαρτίζουν τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί γίνονται «*μέλη ἐκ μέρους*»¹⁰. «*Τί γάρ*

ἔστιν ὁ ἄρτος; Σῶμα Χριστοῦ –λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος– τί δέ γίνονται οἱ μεταλαμβάνοντες; Σῶμα Χριστοῦ· οὐχί σώματα πολλά, ἀλλά σῶμα ἓν»¹¹. Μέ τον τρόπο αὐτό ὁ λαός τοῦ Θεοῦ ἀναδεικνύει τήν ἰδιαιτερότητά του, ὡς πλήρωμα, δηλαδή «ἐν σῶμα... ἐν Χριστῶ»¹² μέσα στήν πληρότητα τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ εὐχαριστιακοῦ σώματος.

Στή βαθύτερη κατανόηση τοῦ ὄρου «πλήρωμα» στή θεία Λειτουργία θά μᾶς βοηθήσει καί ἡ ἀνάλυση τῶν ὄρων «λαός» καί «κληρονομία» οἱ ὁποῖοι στίς δύο εὐχές πού ἀναφέραμε προηγουῖνται τῆς φράσης «τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας σου φύλαξον».

«Κληρονομία» καί «λαός τοῦ Κυρίου» στήν Παλαιά Διαθήκη ἦταν ὁ περιούσιος Ἰουδαϊκός λαός¹³. Στήν Καινή Διαθήκη ὁμοῦς περιούσιος λαός εἶναι οἱ χριστιανοί, τά μέλη τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. «Καί ἐκάλεσεν ἡμᾶς –γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος– οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλά καί ἐξ ἔθνῶν, ὡς καί ἐν τῷ Ὠσηέ λέγει· καλέσω τόν οὐ λαόν μου λαόν μου»¹⁴. Ἔτσι στό «πλήρωμα» τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία, ἐντάσσεται ὁλος ὁ λαός τοῦ Θεοῦ, δηλαδή καί τό «πλήρωμα τῶν ἔθνῶν» καί τό «πλήρωμα τοῦ Ἰσραήλ»¹⁵.

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἀποκαλεῖ τά βαπτισμένα καί πιστά μέλη τῆς Ἐκκλησίας «γένος ἐκλεκτόν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαός εἰς περιποίησιν... οἷ ποτε οὐ λαός, νῦν δέ λαός Θεοῦ»¹⁶. Περιούσιος λαός εἶναι αὐτοί πού ἀνήκουν στό Θεό καί ἡ συγγένεια πού ὑπάρχει μεταξύ των «προέρχεται ἐκ τῆς θείας ἐκλογῆς, ἐκ τῆς κοινῆς κλήσεως καί τῆς κοινῆς σωτηρίας»¹⁷.

Τίς παραπάνω ἐκφράσεις τοῦ ἀποστόλου Πέτρου δανεῖζονται καί οἱ Διαταγές τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων (4ος αἰ.),

γιά νά ὀρίσουν τή θέση τῶν «λαϊκῶν» στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. «Ἀκούετε ταῦτα καί ὑμεῖς οἱ λαϊκοί, ἐκλεκτή Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. Καί γάρ ὁ λαός πρότερον “Θεοῦ λαός καί ἔθνος ἅγιον” ὠνομάζετο. Καί ὑμεῖς οὖν ἐστε ἅγια τοῦ Θεοῦ ἱερά Ἐκκλησία ἀπογεγραμμένη ἐν οὐρανῶ, “βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαός εἰς περιποίησιν”, νύμφη κεκαλλωπισμένη Κυρίῳ τῷ Θεῶ»¹⁸.

Ἡ φράση «καί εὐλόγησον τήν κληρονομίαν σου» κατὰ τόν ἱερό Καβάσιλα συνδέεται μέ τόν προφητικό λόγο· «δώσω σοι τά ἔθνη τήν κληρονομίαν σου καί τήν κατάσχεςίν σου τά πέρατα τῆς γῆς»¹⁹. Γίναμε –λέγει– κληρονομία τοῦ Θεοῦ διότι «κατελθόντι εἰς τήν γῆν καί σταυρωθέντι καί ἀναστάντι τόν λόγον τόν ἡμέτερον ὑπετάξαμεν αὐτῶ καί τήν θέλησιν»²⁰.

Ἔτσι ἔλαβε ὁ Θεός τούς ἀνθρώπους καί τούς ἀπέκτησε πραγματικά κἀνοντάς τους κληρονομία Του, μέ τήν Ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ Του πού εἶναι «τό πλήρωμα τοῦ νόμου καί τῶν προφητῶν»²¹. Στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, πού ἦλθε στόν κόσμο «ἵνα πληρώσῃ τά πάντα»²², μέ τή δόξα Του, ἐκπληρώθηκαν ὅλες οἱ ἐπαγγελίες τοῦ Θεοῦ, κι ἐμεῖς πού τίς δεχθήκαμε γίναμε κληρονόμοι καί «τέκνα Θεοῦ. Εἰ δέ τέκνα, καί κληρονόμοι, κληρονόμοι μέν Θεοῦ, συγγληρονόμοι δέ Χριστοῦ»²³. Καί τοῦτο διότι ἀκριβῶς βαπτισθήκαμε «εἰς τόν θάνατον αὐτοῦ»²⁴, «συμπάσχουμεν ἵνα καί συνδοξασθῶμεν»²⁵.

Ἀπό ὅσα μέχρι τώρα ἀναφέραμε ὀδηγούμαστε στό συμπέρασμα ὅτι οἱ ὄροι «λαός», «κληρονομία» καί «πλήρωμα», πού ὑπάρχουν στή θεία Λειτουργία ἐκφράζουν τό ἴδιο πράγμα. Εἶναι δηλαδή ὁ ἐκλεγμένος καί περιούσιος λαός τοῦ Θεοῦ, τά μέλη πού μέ τήν Ἐνσάρ-

κωση τοῦ Υἱοῦ Του ἔγιναν κληρονομία Του καί μέ τό βάπτισμα ἐντάχθηκαν στό σῶμα Του, τήν Ἐκκλησία²⁶, καί ἔγιναν «μέλη τοῦ Χριστοῦ»²⁷ καί συγκληρονόμοι Του.

Αὐτός ὁ ἱερός λαός, τό πλήρωμα, ἡ ἐκλεκτή Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ καί ἡ κληρονομία Του «πληρώνει» μέ τήν παρουσία του τό Ναό καί βιώνει τήν πληρότητα του στήν εὐχαριστιακή σύναξη. Σ' αὐτήν πραγματώνει τήν ἐνότητα μέ τόν Χριστό, ἀλλά καί τήν ἐνότητα μεταξύ τῶν ἄλλων μελῶν τοῦ πληρώματος. Ἐκεῖ ὁ λαός τοῦ Θεοῦ ἀναδεικνύεται σέ «πλήρωμα ἱερατικόν»²⁸ καί «περιστώτα λαός». Ἔτσι ἔχει τό δικαίωμα νά φάλλει στή λατρεία, νά προσφέρει τά δῶρα του, νά συνεύχεται μέ τό λειτουργοῦ ἱερέα, νά μετέχει στή θεία Εὐχαρι-

στία ἡ ὁποία εἶναι «χάριτος πλήρωμα» καί «χορηγία παντός ἀγαθοῦ»²⁹.

Μετέχοντας στή θεία Εὐχαριστία ὁ πιστός παίρνει ὅλα τά ἐφόδια καί τίς πνευματικές δωρεές γιά μία ζωή χαρισματική. Γιά νά μπορεῖ σέ κάθε στιγμή νά γεμίζει μέ «τό πᾶν πλήρωμα τοῦ Θεοῦ»³⁰. Νά εἶναι δηλαδή πεπληρωμένος «πάσης ἀρετῆς, ἧς πλήρης ὁ Θεός»³¹.

Τό πλήρωμα ὁμῶς αὐτῶν τῶν πνευματικῶν δωρεῶν ὁ λαός τοῦ Θεοῦ θά τό βιώσει στά ἔσχατα. Ἡ πνευματική ζωή τῶν πιστῶν εἶναι μία συνεχῆ πορεία πρὸς τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οἱ «υἱοὶ Θεοῦ»³² καί «συγκληρονόμοι» τοῦ Χριστοῦ³³ ἀναμένουν, ὅπως ἡ ἴδια θεία Λειτουργία λέγει, τό «εἰς βασιλείας οὐρανῶν πλήρωμα» καί τήν «εἰς βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν».

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ, *Διάλογος...*, PG 155, 301C.
2. Ἐφ. 1, 22-23.
3. ΓΕΡΒΑΣΙΟΥ Χ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ (Ἀρχιμ.): *Ἐρμηνευτική Ἐπιστολὴ ἐπὶ τῆς θείας Λειτουργίας*, ἐν Πάτραις 1958.
4. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Υπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴν* 3, PG 62, 26β'.
5. π. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΛΩΡΟΦΕΚΥ: *Τό σῶμα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ. Μία ὀρθόδοξη ἐρμηνεία τῆς Ἐκκλησίας*, Μετάφρ. Ἰ. Κ. Παπαδόπουλος, ἐκδ. «Ἀρμός», Ἀθήνα 1999, σσ. 39-40.
6. Ἰ. Δ. ΚΑΡΑΒΙΔΟΠΟΥΛΟΥ: *Ἀποστόλου Παύλου Ἐπιστολὴ πρὸς Ἐφεσίους, Φιλιππησίους, Κολοσσαεῖς, Φιλήμονα* [Ἐρμηνεία Καινῆς Διαθήκης, 10], ἐκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1992, σ. 105.
7. Ἐφ. 4, 13.
8. Α' Κορ. 10, 17.
9. ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, PG 96, 1409C.
10. Α' Κορ. 12, 27.
11. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Υπόθεσις τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς*, ΚΔ', PG 61, 200B.
12. Ρωμ. 12, 5.
13. Ψαλμ. 27, 9.
14. Ρωμ. 9, 24-25.
15. Ρωμ. 11, 12-25.
16. Α' Πέτρ. 2, 9-10.
17. Β. Π. ΣΤΟΓΙΑΝΝΟΥ: *Ἐσπερινὰ Ἐρμηνευτικά*

1. *Ὀμιλία 1. «Ἐλπίς ζωσα» (Α' Πέτρου)*, ἐκδ. Ἰ. Μονῆς Ἁγίας Θεοδώρας, Θεσσαλονίκη 1973, σ. 85.
18. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ, *Διαταγαὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων*, PG 1, 564C.
19. Ψαλμ. 2, 8.
20. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΒΑΣΙΑ, *Εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν*, ὁ.π., σσ. 194-197.
21. *Εὐχὴ τῆς θείας Λειτουργίας, ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ*.
22. Ἐφ. 4, 10.
23. Ρωμ. 8, 17.
24. Ρωμ. 6, 3.
25. Ρωμ. 8, 17.
26. Α' Κορ. 12, 27.
27. Α' Κορ. 12, 12.
28. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Υπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴν*, PG 62, 204δ'.
29. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ, *Διάλογος*, PG 155, 253C.
30. Ἐφ. 3, 19.
31. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ΒΟΥΓΑΡΙΑΣ, *Πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς Ἐξήγησις*, 3, PG 124, 1077.
32. Ρωμ. 9, 26.
33. Ρωμ. 8, 17.
34. *Εὐχὴ πρὸ τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» τῆς θ. Λειτουργίας τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου*. Ἐκτενέστερη ἀναφορὰ σ' αὐτό τό θέμα βλ. «Ὁ λαός ὡς πλήρωμα στή θεία Λειτουργία», ἐν Ἀναλόγιον, ἐκδόση Ἰ. Μητροπόλεως Σερβίων καί Κοζάνης 5(2003) 54-70.

27. Βασικά θέματα τῆς κατήχησης

Ἄλεξάνδρου Σ. Καριώτογλου,
Δρος Θεολογίας

Γ. Ὁ Θεός Υἱός - Τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος

Στή διαδικασία τῆς κατηχήσεως τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδας εἶναι ἴσως τό προσφιλέστερο καί πιό πολυσυζητημένο θέμα. Πολύ πιθανό νά τό νομίζουμε ὡς ἓνα θέμα πολύ εὐκολο μέ πολλή βιβλιογραφία καί θεματικές παραμέτρους. Ὡστόσο δέν πρέπει νά λησμονήσει κανεῖς ὅτι εἶναι καί τό δυσκολότερο θέμα καί γιά τίς μέρες πού διερχόμαστε εἶναι ἀκόμη πιό δύσκολο στήν κατανόησή του καί ἀποδοχή του. Αὐτό τό ἀποδεικνύει καί τό γεγονός ὅτι στό πέρασμα τῶν αἰώνων τό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ ὑπῆρξε σημεῖο ἀντιλεγόμενο, τό ὁποῖο δημιούργησε σωρεία ἀντιπαρθέσεων καί διαμάχης.

Ποιά εἶναι τά δύσκολα σημεῖα πού παρουσιάζει τό θέμα «Ἰησοῦς ὡς δεύτερο πρόσωπο τῆς Θεότητος»;

1. Τό θέμα τῆς «υἰότητος» μέσα στή Θεότητα.
2. Ἡ ἀλήθεια γιά τίς δύο φύσεις
3. Τό ἀπολυτρωτικό Του ἔργο
4. Τό γεγονός τῆς σταύρωσης καί ἀνάστασής Του.

Ἄπό αὐτά τά τέσσερα βασικά θέματα ξεκινάει μία σειρά ἀπό θέματα-παραμέτρους καί συνδέονται μέ ποικίλα ἐρωτήματα πρακτικοῦ καί θεωρητικοῦ χα-

ρακτῆρα, τά ὁποῖα ἐπιζητοῦν ἀπαντήσεις ἀπό τήν πλευρά τῆς θεολογικῆς σκέψης τῆς Ἐκκλησίας.

Καί πρῶτα τό θέμα τῆς «υἰότητος» τοῦ Ἰησοῦ. Ὅχι μόνο οἱ μὴ Χριστιανοί, ἀλλά καί οἱ βαπτισμένοι στό ὄνομά του δυσκολεύονται νά κατανοήσουν. Τί σημαίνει ὅτι ὁ Θεός-Πατήρ ἔχει ἓνα καί μοναδικό Υἱό; Στό σημεῖο αὐτό καί πάλι θά θυμηθοῦμε τά λόγια τοῦ ἀγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, ὁ ὁποῖος στίς «Κατηχήσεις» του ἀναφέρει: «Πιστεύουμε λοιπόν στόν Υἱό τοῦ Θεοῦ τόν Μονογενῆ, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε ἀπό τόν Πατέρα, Θεός ἀληθινός. Γιατί ὁ ἀληθινός Θεός δέν γεννάει ψεύτικα, καθὼς ἔχει εἰπωθεῖ, οὔτε προηγουμένως σκέφτηκε καί μετά γέννησε. Ἄλλά γέννησε προαιώνια καί ἄχρονα. Θά μπορούσαμε ἴσως νά φανταστοῦμε κάτι, ἓνα διάστημα πολύ πιό σύντομο ἀπό ὅσο χρειάζεται νά λεχθεῖ ἀπό μᾶς μία λέξη ἢ νά σχηματίσει ὁ νοῦς μας ἓνα νόημα. Καί αὐτό πάλι δέν φανερώνει τό ἄχρονο. Γιατί ἐμεῖς, μιλώντας μέσα στό χρόνο, καταναλώνουμε χρόνο. Στή θεία δύναμη ὁμως ἡ γέννηση εἶναι ἄχρονη. Καί δέν ἔφερε προοδευτικά ἀπό τήν ἀνυπαρξία στήν ὑπαρξη τόν Υἱό. Οὔτε υἰοθέτησε κάποιον πού δέν ἦταν προηγουμένως υἱός. Ἄλλά ὅπως ὁ Θεός-Πατέρας εἶναι προ-

αιώνιος, προαιώνια και ανέκφραστα γέννησε ένα μονάχα Υιό, ό Όποίος δέν έχει άδελφό. Ούτε υπάρχουν δύο άρχές. Άλλά ό Θεός-Πατέρας είναι κεφαλή του Υιού (πρβλ. Α΄ Κορινθ. 11,3). Μία είναι ή άρχή. Γιατί ό Θεός-Πατέρας γέννησε Υιό, Θεό άληθινό, πού όνομάστηκε Έμμανουήλ (Ήσ. 7,14). Και τό όνομα Έμμανουήλ έχει τό νόημα: «Ό Θεός είναι ανάμεσά μας» (Ματθ. 1,23)».

Ό Υιός και Λόγος του Θεού, λοιπόν, «έγινε άνθρωπος κι έστησε τή σκηνή του ανάμεσά μας και είδαμε τή θείκή του δόξα, τή δόξα πού ό μοναχογιός τήν έχει άπ΄ τόν Πατέρα, ήρθε γεμάτος χάρη θείκη κι άλήθεια για μās» (Ίω. 1,14).

Ό Χριστουγεννιάτικος ύμνος, τόν όποιο συνέθεσε ό Ρωμανός ό μελωδός καταλήγει μέ τή φράση: «Παιδίον νέον, ό πρό αιώνων Θεός». Στή φράση αυτή συγκεφαλαιώνεται ή άλήθεια για τίς δύο φύσεις του Κυρίου. Ό Ίησοϋς, ό άπό Ναζαρέτ είναι πλήρης και τέλειος Θεός, είναι ταυτόχρονα πλήρης και τέλειος άνθρωπος και τελικά δέν είναι δύο, αλλά ένα πρόσωπο. Ή Τρίτη Οικουμενική Σύνοδος διατύπωσε τήν άλήθεια ότι ό Ίησοϋς Χριστός γεννήθηκε άπό τήν Παρθένο Μαρία, τή Θεοτόκο. Δέν γέννησε έναν άνθρωπο πού ένώθηκε μέ τό θείο πρόσωπο του Λόγου του Θεού, αλλά τό μοναδικό και άχώριστο πρόσωπο πού είναι ταυτόχρονα Θεός και άνθρωπος. Ή Τέταρτη Οικουμενική Σύ-

νοδος διακήρυξε ότι στον Ίησοϋ υπάρχουν δύο φύσεις, ή θεία και ή ανθρώπινη. Σύμφωνα μέ τή θείκή του φύση είναι όμοούσιος μέ τόν Θεό Πατέρα και σύμφωνα μέ τήν ανθρώπινη φύση του είναι όμοούσιος μέ μās τούς ανθρώπους. Για τό λόγο αυτό είναι πλήρης και τέλειος Θεός, τό δεύτερο πρόσωπο τής Άγίας Τριάδος και πλήρης και τέλειος άνθρωπος, έφ΄ όσον γεννήθηκε άπό τήν Παρθένο Μαρία στή Βηθλεέμ τής Ίουδαίας. Ή Πέμπτη Οικουμενική Σύνοδος διακήρυξε ότι τό δεύτερο πρόσωπο τής Άγίας Τριάδος «υπέφερε ως προς τήν σάρκα», έζησε ανάμεσα στους ανθρώπους, χωρίς νά φέρει τήν άμαρτία, δίδαξε, καταδικάστηκε σέ θάνατο, πέθανε, αλλά ως Θεός πού δέν υπόκειται στό θάνατο, άναστήθηκε. Όπως υπάρχει στό Χριστό ή θεία και ή ανθρώπινη φύση κατά τόν ίδιο τρόπο υπάρχει και ή θείκή και ή ανθρώπινη θέληση, χωρίς νά συγκρουούνται, χωρίς νά αντιτίθεται ή μία στήν άλλη, γιατί ή ανθρώπινη θέληση πάντα υποτάσσεται έλεύθερα στή θεία.

Άν λοιπόν ό Ίησοϋς έγινε τέλειος άνθρωπος είναι εύλογο νά μπορούμε νά έχουμε κάθε δυνατότητα νά άπεικονίσουμε τό πρόσωπό Του πάνω στίς εικόνες, δείχνοντας έτσι ότι όχι μόνο είναι τέλειος άνθρωπος, αλλά και ό αιώνιος Λόγος του Θεού πού σαρκώθηκε.

Γιατί όμως σαρκώθηκε ό Λόγος του Θεού. Αυτό θά πούμε στό έπόμενο.

Ἡ χώρα τῶν ζώντων

Ἄρχιμ. Κυπριανοῦ Γλαρούδη,
Γραμματέως τῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων

«Ἡμέρα χαρμόσυνος, καί εὐφροσύνης ἀνάπλευς, πεφανέρωται σήμερον· φαιδρότης δογμάτων γάρ, τῶν ἀληθεστάτων, ἀστράπτει καί λάμπει, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ· κεκοσμημένη ἀναστηλώσεων, Εἰκόνων τῶν ἁγίων νῦν, ἐκτυπωμάτων καί λάμπει...».

(Στιχηρόν προσόμοιον τῶν Αἴνων τῆς
Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν).

Ἀποτελεῖ κοινό τόπο γνώσης ὅτι ὁ ἑλληνικός κόσμος εἶναι κάτι πού πρέπει νά ἀναζητηθῆ καί νά νοηθῆ πέρα ἀπό γεωγραφικούς περιορισμούς. Ὡς τρόπος ζωῆς καί ὄχι ἀπλῶς καί μόνον ὡς τοπική ἔκταση ἢ κρατικό σχῆμα. Ἡ ἱερά τῆς ἀγιογραφίας τέχνη προσφέρει γιά ψηλάφηση τούς «τύπους τῶν ἡλῶν», τά σημάδια καί τά τεκμήρια τοῦ μυστηρίου αὐτοῦ τοῦ «νοητοῦ τόπου». Μπαίνοντας στήν Μονή τῆς Χώρας στήν Κωνσταντινούπολη, τήν πόλη τῶν καημῶν καί τῶν ὀνείρων μας, εἰσερχόμενοι ἀπό τόν πρόναο στόν κυρίως ναό, κυριαρχεῖ μία Εἰκόνα πάνω ἀπό τήν θύρα, πού διηγεῖται, μέ τό σχέδιο καί τό χρῶμα, τά ἄρρητα τῆς ζωῆς, τήν προσωπική διάσταση καί τήν πραγματικότητα αὐτοῦ τοῦ «νοητοῦ τόπου»: «ὁ Χριστός, ἡ Χώρα τῶν ζώντων». Αὐτή ἡ Εἰκόνα ἐρμηνεύει τήν ἱστορία, συγκεφαλαιώνει τό παρελθόν, τό παρόν καί τό μέλλον στήν πάντοτε παροῦσα ἔσχατη κρίση στά ὄρια τῆς ζωῆς. Ἡ ἱστορική σάρκωση τοῦ Λόγου, ἀποτυπωμένη μέ τό χέρι τοῦ

ἀνώνυμου καλλιτέχνη σέ ἓνα συγκλονιστικό ἐπίτευγμα τῆς ἀνθρώπινης ἔκφρασης: «ὁ Χριστός, ἡ χώρα τῶν ζώντων». Ἡ προσωπική συγκεφαλαίωση τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ βεβαιότητα τῆς κοινωνίας τῶν ἁγίων καί ἡ πολιτιστική τῆς πραγμάτωση στήν Θεόδοτη Πόλη.

Τήν ἡμέρα τῆς μεγάλης ἐορτῆς, ὅποτε ἡ Ὁρθοδοξία ἄγει τά ὀνομαστήριά Της, ὑφοῦται πανηγυρικῶς πρὸς προσκύνησιν καί ἐνδυνάμωσιν αὐτή ἢ «Ἐχραντος Εἰκῶν» τοῦ ὑπέρτατου προτύπου, τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Χώρας τῶν ζώντων. Δεδομένου ὅτι καί κατά τόν ἱερό ὕμνογράφο «ἡ τιμή τῆς εἰκόνας ἐπί τό πρωτότυπον διαβαίνει», προβάλλονται ἐπίσης καί οἱ «σεβάσμιες εἰκόνες» τῆς Θεομήτορος καί ὄλων τῶν Ἁγίων. Αὐτό γίνεται πρὸς παραδειγματισμό καί ἐνίσχυση τῶν πιστῶν, ἐφ' ὅσον οἱ εἰκονιζόμενοι διά πίστεως τελειωθέντες καί κατά χάριν θεωθέντες Ἁγιοί, ἀποτελοῦν πολῖτες ἤδη τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν καί λειτουργοῦν ὡς αὐθεντικά ὑποδείγματα γνησίου ὀρθοδόξου φρονήματος

και βιοτής κατά πιστή μίμηση του Θεανδρικού προτύπου.

Μέσα στην αναδίπλωση των καιρών, ο έλληνικός κόσμος μπόρεσε να σμιλέψει την αυτοσυνειδησία του με την Ὁρθόδοξη πράξη και θεωρία, ὅπως αὐτά ἐμπεριέχονται στην Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καί στην σοφία και τήν ἐμπειρία τῶν Ἀγίων Πατέρων. Τήν πράξη ὡς θεωρία «ἐνεργουμένη» καί τήν θεωρία σάν πράξη «μυσταγωγούμενη». Μέσα ἀπό αὐτήν τήν συμπόρευση διηκόνησε ἀπό τήν δική του πλευρά τό μυστήριο τῆς σωτηρίας. Μυστήριο πού βρίσκεται πάντοτε στό φωτεινό τέρμα τοῦ δρόμου, πού μέ κόπο καί ἀγῶνα πολύ, μᾶς φανερώνεται ἀπό τήν χάρη τοῦ Θεοῦ, ὅταν περάσουμε ἀπό τήν ὀρθή πράξη, στή θεωρία τοῦ ἀκροτάτου ἐφετοῦ. Εὐλόγα ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία λοιπόν συνέδεσε ἄρρηκτα τήν ἐπέτειο τῆς ἀναστήλωσης τῶν εἰκόνων μέ τόν ἑορτασμό τῆς περιφανοῦς νίκης τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως της ἔναντι πασῶν τῶν αἱρέσεων, νίκης πού εὐαγγελίζεται καί προαιωνίζει τόν ὀριστικό θρίαμβο τῆς Ὁρθοδοξίας καί τήν τελική ἐπικράτηση τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀντιλαμβανόμεστε ὅτι στό κέντρο τῆς διαμάχης γύρω ἀπό τό θέμα τῶν ἱερῶν εἰκόνων οὐσιαστικά ἐτέθη τό γεγονός τῆς Θείας Σαρκώσεως. Μέ τήν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων ἡ ἐκκλησία ἐξακολούθησε νά ἀποκαλύπτεται ὡς κοινωνία προσώπων ἐν Χριστῷ. Τό πρόσωπο (ὑπόσταση) τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, πού προσέλαβε τελεία ἀνθρώπινη φύση γιά νά τήν ἐνώση μέ τήν θεία φύση, ἐξακολουθεῖ νά εἶναι τό κέντρο τῆς πίστεώς μας, ἀλλά καί τοῦ διακόσμου τῶν ἱερῶν μας ναῶν. Τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου πε-

ριβάλλουν τά πρόσωπα τῆς Θεοτόκου καί τῶν Ἀγίων. Καί κάθε πιστός ὡς πρόσωπο σώζεται, χαριτώνεται καί ἀγιαζεται. Γι' αὐτό καί τήν μεγάλη ἡμέρα τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας χαιρόμαστε καί δοξολογοῦμε τόν Τριαδικό Θεό γιά τά νικητήρια τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως κατά τῶν Εἰκονομάχων καί ὄλων τῶν αἰρετικῶν. Ἀποτελεῖ ὅμως καί ἡμέρα μνήμης τῶν Ἀγίων Πατέρων καί Ὁμολογητῶν, πού δέν συνεβιβάσθησαν μέ τήν αἵρεση καί τήν πολιτική ἐξουσία, ἀλλά ἐκράτησαν, ὡμολόγησαν καί παρέδωσαν τήν Ὁρθόδοξη πίστη ὑποστάντες διωγμούς, φυλακίσεις, βασανιστήρια, ἐξορίες, δημόσιες διαπομπεύσεις καί ἐξευτελισμούς καί τελικά πολλοί ἀπ' αὐτούς μαρτυρικούς θανάτους. Ἡ ἡμέρα λοιπόν αὐτή ἀποτελεῖ τήν ὀνομαστική ἐορτή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί δῆ ἐορτή τῆς βαθύτερης αυτοσυνειδησίας αὐτῆς.

Ὁ Ὁρθόδοξος ρεαλισμός πού διαπνέει τό ἔργο ἑνός ἀγιογράφου, ἀποδεικνύει τόν πραγματικό καί μὴ φανταστικό χαρακτήρα τῆς Θείας Πρόνοιας καί Οἰκονομίας. Ἡ ἐπικράτηση τῶν εἰκονοφίλων ἔναντι τῶν εἰκονομάχων θεμελιώνει τόν πνευματικό καί ὄχι ἐκκοσμικευμένο χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας, τόν παραδοσιακό καί μὴ ἀποδομητικό λόγο της. Στηρίζει τόν βιωματικό χαρακτήρα τῆς ὑπέρλογης ἐμπειρίας τῆς πίστεως, πού ὑπηρετεῖται ἀπό τήν ἀπλότητα τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης, ἐνῶ ἀπορρίπτει, γιά τόν λόγο αὐτό τήν ἰδεολογικότητα τῆς πίστεως πού κινεῖται ὀρθολογιστικά, ἐγωϊστικά καί διαιρετικά. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο καί ὁ Ὁρθόδοξος κόσμος τοῦ λόγου καί τῆς τέχνης μπορεῖ καί συγκινεῖ κάθε ἀνθρώπινη καρδιά, διότι ἔχει τήν δυνατότητα νά ὑπερβαίνει

γεωγραφικά σύνορα και διακρίσεις. Ἡ ἔννοια τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ ἀναφέρεται στήν χορεία τῶν Μαθητῶν και τήν ἐνσυνείδητη παραμονή μας σέ αὐτήν. Καί αὐτό βιοῦται μόνον ὅταν μέσα ἀπό τό πρόσωπο τοῦ κάθε ἀδελφοῦ μας βλέπουμε τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, γιατί ὁ καθένας μας εἶναι εἰκόνα Θεοῦ. Τό βίωμα αὐτό ὁδηγεῖ στόν Θεό και στήν αἰώνια ζωή, πού πρέπει νά κρατήσουμε ὡς πολῦτιμο θησαυρό και μαργαρίτη, διότι εἶναι πολλοί ἐκεῖνοι πού τήν μάχονται και τήν ἐπιβουλεύονται. Ἀλλά ἡ Ἑλλάδα ὡς ὀρόσημο πού ὑπερβαίνει τά στενά γεωγραφικά ὄρια και τούς πολιτικικούς σχηματισμούς, θά μείνει στίς ἐπάλλξεις τῆς Ὁρθοδοξίας και τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διότι αὐτές οἱ ἐπάλλξεις εἶναι ἐκεῖνες πού μετέφεραν τό φῶς τοῦ Χριστοῦ και τῆς Ἀληθείας.

Ἡ ἀπάντηση τῆς Ὁρθοδοξίας στά σημερινά ἀδιέξοδα εἶναι τό ἴδιο τό ἦθος τῆς ἦθος ἀσκητικό, εὐχαριστηριακό, ἦθος μετανοίας και προσευχῆς, ἦθος εὐθύνης στήν βάση τῆς κοινωνίας μέ τόν Θεό «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» (Α΄ Κορ. 13,12). Ἡ Ὁρθοδοξία δέν κρύβει ἔτοιμες συνταγές, ἀλλά ἀποτελεῖ πρόταση ζωῆς μέ ἄξονα τήν διφυή ἀγάπη και προσφέρει ὄραμα. Τήν ψυχή, τήν ταυτότητα, τόν πολιτισμό πού συνειδητά ἢ ἀνεπίγνωστα ἀναζητοῦμε, δέν θά τόν βροῦμε στά κενά λόγια ἢ και σέ βαθυστόχαστες θεωρίες. Θά τόν βροῦμε κυρίως στήν διπλή ἀγάπη, πού εἶναι αὐτή ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐν μέσῳ ἡμῶν. Αὐτή σκοποθετεῖται στό καθημερινό πρόγραμμα ζωῆς πού προβάλλει ἡ Ὁρθοδοξία. Κι ἐμεῖς τήν βιώνουμε πραγματικά ὡς πρόγευση τῶν ἐσχάτων στήν καθημερινή ἀναίμακτη θυσία, τήν Θεία Λειτουργία ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου

ζωῆς. Ἐκεῖ πού «καταγγέλλεται» ἡ θεία ἀγάπη και προαναγγέλλεται ἡ τελική ἔλευσή της, στό φῶς τῆς ὁποίας κρίνονται και θά κριθοῦν τά πάντα.

«Οἱ προφῆται ὡς εἶδον, οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, ἡ Ἐκκλησία ὡς παρέλαβεν, οἱ Διδάσκαλοι ὡς ἐδογματίσαν, ἡ οἰκουμένη ὡς συμπεφρόνηκεν, ἡ χάρις ὡς ἔλαμψεν, ἡ ἀλήθεια ὡς ἀποδέδεικται... οὕτω φρονοῦμεν, οὕτω κηρύσσομεν Χριστόν τόν ἀληθινόν Θεόν ἡμῶν...». Στήν διατύπωση αὐτή τῆς Ζ΄ Οἰκουμένης Συνόδου συμπυκνῶνται ἡ Ὁρθοδοξία και ὁ Ἑλληνισμός ὡς κοινή κληρονομία τῆς Εὐρώπης ἀλλά και ὅλου τοῦ κόσμου. Αὐτή εἶναι ἡ κληρονομία τῶν σωζομένων, ἡ χώρα τῶν ζώντων. Ἐάν τήν γνωρίσουμε και τήν ἀξιοποιήσουμε, τότε θά φυλάξουμε αὐτόν τόν τόπο, διακονώντας τήν ἐνότητα τῶν πάντων. Διότι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ θά εἶναι ἀνάμεσά μας μεθεκτή, γιά τόν ἀνακαινισμό τόν δικό μας και ὅλης τῆς κτίσεως. Τό ἐρώτημα λοιπόν εἶναι, ἂν μέσα στους παγετώνες τῆς ἀπανθρωπίας τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων τοῦ σήμερα θά κατορθώσουμε νά περισώσουμε τόν σπόρο τῆς ζωῆς και τῆς διαμετρικά ἀντίθετης πολιτιστικῆς στάσης πού μᾶς κληροδότησε ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησιαστική παράδοση. Σ' ἐμᾶς ἐναπόκειται νά συνεχίσουμε τήν ἱερή αὐτή παρακαταθήκη και ἀπό τήν πνευματική ἐμπειρία και βεβαιότητα τῶν πατέρων μας νά ξεπηδήση ἡ πρόσκληση πρὸς τούς ἄλλους «ἔρχου και ἴδε» ὡς κατάθεση ἀγάπης, διακονίας και ζωῆς. Ἡ μαρτυρική Ὁρθοδοξία ποτέ δέν ἐναρμονίσθηκε μέ κοσμικές μορφές ἱεραποστολικῆς δράσης, ἀλλά μόνο μέ μορφές μαρτυρίας τῆς ἀλήθειας και μορφές μαρτυρίου σέ κάθε προσωπική ζωή.

Ἑρμηνεία τῶν Ἀγίων Γραφῶν καί Αἵρεση (α')

Ἄρχιμ. Αὐγουστίνου Γ. Μύρου,
Δρος Θ., Ἱεροκήρυκος

ΗΕΡΜΗΝΕΙΑ τῶν Ἀγίων Γραφῶν εἶναι ἀπαραίτητη γιά τόν κάθε ἕνα πού ἔρχεται σέ ἐπαφή μαζί τους καί ἐπιθυμεῖ νά συλλάβῃ τό πραγματικό τους μήνυμα. Αὐτό συμβαίνει ἐπειδή οἱ λέξεις ἐνός κειμένου δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μία σειρά ἀπό σύμβολα, τά ὅποια παριστάνουν κάποια πράγματα ἢ κάποιες πραγματικότητες. Πίσω ἀπό τίς λέξεις, π.χ., γῆ, ἄρτος, φῶς, ἀγάπη, βασιλεία, πατήρ, Βηθλεέμ, ἀσσάριον, σουδάριον, εὐρίσκονται συγκεκριμένα πράγματα ἢ συγκεκριμένες πραγματικότητες. Κανένας σοβαρός ἄνθρωπος, ὅταν διαβάξῃ ἕνα βιβλίο, δέν ἐνδιαφέρεται ἀπλῶς γιά τήν ἐξωτερική μορφή τῶν λέξεων, ὅπως αὐτές φθάνουν στό μάτι του, ἀλλά γιά τά πράγματα ἢ τίς πραγματικότητες, πού ἐκείνες ἐκφράζουν. «Τίς οὖν οὕτως ἀνόητος ὡς ὀνόματα ζητῶν πραγμάτων ἔρημα;», ἐρωτᾷ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος¹. Ἐπειδή ὅμως ὁ ἀνθρώπινος λόγος εἶναι ἀπό τή φύση του ἀτελής² καί ἀδυνατεῖ μέ κάθε του λέξη νά ἐκφράσῃ τέλεια καί ὀλοκληρωμένα μία συγκεκριμένη πραγματικότητα³, ἢ ἄλλοτε μέ τήν ἴδια λέξη σημαίνει πολλά πράγματα⁴, ἢ ἀκριβῆς ἀντιστοιχία λέξεων καί πραγματικῶν χρειάζεται κάθε φορά νά προσδιορίζεται. Μέ ἀπλά λόγια, γιά ὅποιοδήποτε

κειμένο εἶναι πάντα ἀπαραίτητο αὐτός πού τό διαβάξῃ συγχρόνως καί νά τό ἐρμηνεύῃ.

Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά ἐρμηνεύσῃ ὀρθότερα ἕνα κείμενο καί νά προσδιορίσῃ ἀκριβέστερα τή σχέση ἀνάμεσα στίς λέξεις καί στά ἀντίστοιχα πράγματα, ὅταν ἔχῃ τήν ἐμπειρία τῶν πραγμάτων αὐτῶν. Ὅταν δηλαδή ὁ ἴδιος περπάτησε ἐπάνω στή γῆ, ὅταν ἔφαγε τό ψωμί, ὅταν λούστηκε μέσα στό φῶς τοῦ ἡλίου, ὅταν γεύθηκε ἀπλόχερα τήν ἀγάπη, ὅταν γνώρισε τόν πατέρα του, ὅταν ἔζησε σ' ἕνα βασίλειο τοῦ κόσμου καί ὅταν ἐπισκέφθηκε τή Βηθλεέμ, τότε μπορεῖ μέ μεγαλύτερη βεβαιότητα νά ἀντιλαμβάνεται τά πράγματα πού ἐκφράζουν ἀντίστοιχα οἱ παραπάνω λέξεις-σύμβολα. Ὅταν ὅμως τά πράγματα εἶναι ἄγνωστα στήν ἐμπειρία του, ὅπως π.χ. τό ἀσσάριον ἢ τό σουδάριον γιά τόν κοινό ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας, τότε καταφεύγει συνήθως σέ ἄλλες γνωστές του ἐμπειρίες, πού τίς θεωρεῖ παρόμοιες, ἀλλά ἐδῶ ὑπάρχει φανερός ὁ κίνδυνος νά παραποιήσῃ τήν ἀλήθεια. Γιά νά μὴν ἀστοχήσῃ, εἶναι ἀπαραίτητο τότε νά ἐμπιστευθῇ ἐκείνους πού ἔχουν τήν ἐμπειρία.

Ἐάν ἡ ἐμπειρία αὐτή χρειάζεται γιά τήν ἐρμηνεία κάθε κειμένου, πολύ περισ-

σότερο είναι απαραίτητη για την έρμηνεία των Ἀγίων Γραφῶν. Αὐτή τήν ἀλήθεια τήν εἶχε ἐπισημάνει μέ σαφήνεια ὁ ἅγιος Ἰλάριος, ἐπίσκοπος Πικταβίου (4^{ος} μ.Χ αἰ.), ὁ ὁποῖος ἔγραψε ὅτι «ἡ Ἁγία Γραφή δέν εὐρίσκεται στήν ἀνάγνωση, ἀλλά στήν κατανόηση»⁵. Καί αὐτό συμβαίνει, διότι στίς Ἱεραγίες Γραφές, ἐκτός ἀπό τίς ἐγκόσμιες καί αἰσθητές πραγματικότητες, ἀναφέρονται καί ἄλλες, θεῖες καί πνευματικές, ὅπως εἶναι ὁ Θεός, τό πνεῦμα, ἡ χάρις, ὁ ἀγιασμός, ὁ παράδεισος, ἡ κόλασις. Ὁ θνητός ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νά τίς γνωρίσῃ μέ μόνες τίς αἰσθήσεις του. Γιὰ νά ἐρμηνεύσῃ, ὅμως, τά παραπάνω γλωσσικά σύμβολα καί νά τά συνδέσῃ μέ τίς ἀντίστοιχες πραγματικότητες εἶναι ἀπαραίτητο νά ἔχῃ τήν ἐμπει-

ρία τους ἢ τουλάχιστον νά ἀποδεχθῇ τήν ἐμπειρία ἐκείνων πού τήν ἔχουν, δηλαδή τῶν ἁγίων. Πράγματι οἱ ἅγιοι ἦσαν αὐτοί οἱ ὁποῖοι «ὡς ἤδη πρό ὀφθαλμῶν κείμενα κατοπτρεύοντες τά πράγματα, οὕτως ἅπαντα διελέγοντο»⁶. Κλασικό παράδειγμα ἀποτελεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος «ἐντεῦθεν ἤδη τῶν ἐκεῖ γεγευμένος ἦν»⁷.

Τήν ἐμπειρία τῶν θείων καί πνευματικῶν πραγματικότητων, ἀλλά καί τούς ἴδιους τούς ἁγίους, δέν μπορεῖ νά τούς ἔχῃ κανεῖς παρά μόνον εὐρισκόμενος μέσα στήν μία, ἁγία, καθολική καί ἀποστολική Ἐκκλησία⁸, διότι αὐτός εἶναι ὁ «χῶρος» στόν ὁποῖο σίγουρα ἀποκαλύπτεται ὁ Θεός καί προσφέρει τήν ἁγιαστική του χάρι.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εἰς τούς Ψαλμούς 4,6. PG 55,48.
2. Βλ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, Λόγοι 32,14· PG 36,189C· «Φύσει μέν γάρ ἅπας λόγος σαθρός καί εὐκίνητος καί διά τόν ἀντιμαχόμενον λόγον ἐλευθερίαν οὐκ ἔχων. Ὁ δέ περί τοῦ Θεοῦ λόγος τοσοῦτω μᾶλλον ὅσῳ μειζρον τό ὑποκείμενον καί ὁ ζῆλος πλείων καί ὁ κίνδυνος χαλεπώτερος».
3. Βλ. ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Ὅτε τῆς Ἐκκλησίας ἔξω εὐρεθεῖς Εὐτρόπιος, 10-11· PG 52,409· «Ἡθέλησεν οὖν δεῖξαι τήν λαμπρότητα αὐτοῦ ὁ εὐαγγελιστής, καί λέγει. Ἔλαμψε. Πῶς ἔλαμψεν; εἰπέ μοι. Σφοδρῶς. Καί πῶς λέγεις; Ὡς ὁ ἥλιος;... Διότι οὐκ ἔχω ἄλλο ἄστρον φαιδρότερον. Καί λευκός ἦν ὡς χιών. Διατί ὡς χιών; Διότι οὐκ ἔχω ἄλλην ὕλην λευκοτέραν... Ταῦτα εἶπον ἵνα μή τῇ εὐτελείᾳ τῆς λέξεως ἐναπομείνησ».
4. Βλ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Εἰς Ρωμαίους 15,3· PG 60,544· «Εἰ γάρ καί εὐαρίθμητα τά εἰρημένα,

- ἀλλά μυρίουσ ἔχει πειρασμῶν ὄρμαθούς ἐκάστη λέξις. Ὅταν γάρ εἴπῃ θλίψιν καί δεσμοτήρια λέγει καί δεσμά καί συκοφαντίας καί ἐξορίας καί τάς ἄλλας ταλαιπωρίας ἀπάσας ἐνὶ ῥήματι πέλαγος κινδύνων διατρέχων ἄπειρον καί πάντα ἀπλῶς τά ἐν ἀνθρώποις δεινά διά μᾶς ἡμῖν ἐμφαίνων λέξεως».
5. De Trinitate 3. PL 10,52, «Scriptura est non in legendo sed in intellegendo».
6. ΑΓ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Εἰς τήν Γένεσιν 10,4. PG 53,85.
7. ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, Εἰς Ἐφεσίους 2,2. PG 62,19.
8. Γ. ΦΛΟΡΟΦΣΚΥ, Ἁγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοσις, σ. 22, «Ἡ ἀποκάλυψη διατηρεῖται μέσα στήν Ἐκκλησία. Ἐπομένως ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ κατάλληλος καί πρῶτιστος ἐρμηνευτής τῆς ἀποκάλυψης. Αὐτή προφυλάσσεται καί ἐνισχύεται μέ τίς γραπτές λέξεις. Προφυλάσσεται, ἀλλά δέν ἐξαντλεῖται. Οἱ ἀνθρώπινες λέξεις δέν εἶναι παρά σύμβολα».

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Ἅγιασμένες Μορφές στά νησιά τῶν Βορείων Σποράδων (β')

Πρωτ. Κωνσταντίνου Καλλιανού,
Ἐφημ. Ἱ. Ν. Ἁγίου Παντελεήμονος Σκοπέλου, Ἱ. Μ. Χαλκίδος

ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΕΠΟΧΗ, στά μισά δηλαδή τοῦ 1^{8ου} αἰ. στό νησάκι Πιπέρι, στήν ἐκεῖ μονή τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, βρῖσκεται ἡ συνοδεία τοῦ ἁγιασμένου ἱερομονάχου Διονυσίου τοῦ Ζαγοραίου, πνευματικοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ ἁγιορείτου. Στίς ἡμέρες τῆς καθηγουμένης τοῦ Διονυσίου ἦλθε στό Πιπέρι καί ἐκάρη μοναχός ὁ γνωστός σκοπελίτης λόγιος Καισάριος (κατά κόσμον Κωνσταντῖνος) Δαπόντες.

Ἡ ἐνάρετη ζωή τῶν πατέρων τοῦ Πιπεριοῦ ἦταν γνωστή. Στίς ἀρχές τοῦ 19^{ου} αἰ. ὁ Ἀργύρης Φιλιππίδης νά γράφει τά ἐξῆς σημαντικά. «Ἐντικυρ τά Γιούρα κατά νότον, ἕως εἴκοσι μίλια, εἶναι νησίον μέγαλον καί ψηλόν, καί φαίνεται ἀπό μακρόθεν ἀπό τήν θάλασσαν, καί καλεῖται Πιπέρι. Δέν ἔχει ὁμως οὔτε λιμένα, ἀλλ' οὔτε τόπον, ὅπου νά εὔγη ἄνθρωπος ἔξω, μόνον δυτικά του ἕνα κακοσαλί. Ἐδῶ εἶναι μοναστήρι εἰς ὄνομα τῆς Θεοτόκου. Ἐδῶ κατοικοῦν ἅγιοι καί σεβάσμιοι πατέρες, ὅπου δέν θαρρῶ νά εἶναι εἰς τό ἅγιον Ὅρος τοιοῦτοι ἐνάρετοι πατέρες. Νύκτα καί ἡμέρα δέονται ἀκατάπαυστα τόν ἅγιον Θεόν, ὑπέρ τῆς σωτηρίας τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν. Ἐχουν ὅλα τά ἀναγκαῖα ὅσα τούς χρειάζονται. Ἐδῶ πηγαίνουν ναῦται καί ἄλλοι νά ποῦν τόν λογισμόν τους, καί δέν δέχονται ἐλεημοσύνη ποτέ. Σπέρνουν μέ τά χέρια τους τό ψωμί, ὅπου μόνον τό ἔσπερας γεύονται, χωρίς βρώματα. Ἐχουν καί ἕνα μικρόν κῆπον ὅπου βάνουν τά λαχανικά ὅπου τρώγουν.

Τό μοναστήρι εἶναι εἰς ἕνα τόπον ὑγιεινόν καί βλέπει ἀπό τέσσερα μέρη τήν θάλασσαν. ὁ προεστός των ἔχει πάντα προορατικόν καί ἐλέγχει τούς πταίσαντας· εἶναι ὅλοι ἕνα κοινόβιον, ὡς εἶπομεν μεγάλης ἀρετῆς ἄνθρωποι».

Ὅμως ἐκτός ἀπό τό Πιπέρι καί τά Γιούρα ἐναρέτους, κατά τόν Φιλιππίδη, πατέρες συναντοῦμε τόσο στή Σκόπελο, ὅσο καί στή Σκιάθο. Ἀναφέρει συγκεκριμένα γιά τή Σκόπελο. «Ἐξω τῆς Χώρας (τῆς Σκοπέλου) ἔχουν παρεκκλήσια πολλά καί μοναστήρια κατοικημένα ἀπό ἐναρέτους πατέρας, οἵτινες ζοῦν μέ τά ἔργα τῶν χειρῶν τους». Κι ἀσφαλῶς ἀναφέρεται στό μοναστήρι τοῦ Τιμίου Προδρόμου, τό «ἀσκητικόν», ὅπως τό ὀνόμασε ὁ πολὺς Καισάριος Δαπόντες, «καθό πατέρων ἀσκητῶν ὑπάρχει κατοικία» (Κῆπος Χαρίτων).

Γιά τή Σκιάθο ἀναφέρει ἀκόμα περισσότερα. «Ἐπάνωθεν τοῦ νέου χωρίου (τῆς Σκιάθου) ἕως μισί ὥρα, εἶναι τό νέον μοναστήρι τῆς Παναγίας εἰς μνήμην τοῦ Εὐαγγελισμοῦ αὐτῆς τῆ 25 Μαρτίου. Τοῦτο τό μοναστήρι τό ἔκτισε τίς σεβάσμιος καί ἐνάρετος ἀνήρ, ὀνόματι Νήφων, ὅστις πρῶτον ἐκατοικοῦσε μέ τήν συνοδίαν του εἰς τήν νῆσον Νικαριά, εἰς τήν ἐκεῖ ἐδικήν του σκήτην. Καί ἔχοντας ἕνα τόν πρῶτον καί ὀπαδόν του μαθητήν τῆς μοναδικῆς καί ἀσκητικῆς πολιτείας, ὀνόματι Γρηγόριον, ὅστις καί γέννημα θρέμμα ἀπό τήν Σκιάθον καί ἀνθρώπου υἱός ποτέ Χατζῆ Σταμάτη, ὀμι-

λώντας πολλαῖς φοραῖς μέ τόν εἰρημένον διδάσκαλόν του, διά τήν πατρίδα του καί διά τό ἡμερον καί ἀτάραχον τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπαραινέθησαν μέ ὄλην τήν συνοδίαν του καί ἐμετοίχσαν ἀπό τήν Νικαριά εἰς τήν Σκιάθον, καί ἔκτισαν τό εἰρημένο μοναστήριον εἰς μνήμην τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεομήτορος. Καί εἶναι κτισμένο μέ τοιχοκαστρον, μέ κελλιά, μέ ὀντάδες, μέ ὄλα του τά ἀναγκαῖα κώμοδα· ἔκαμαν καί τήν ἐκκλησίαν εἰς τήν μέσην, καί εἶναι ἀπαράλακτον ὡσάν τοῦ Ἁγίου Ὁρους τά μοναστήρια, καί τό ἔχουν κοινόβιον, καί πολιτεύονται μίαν ζωήν ἀδελφικήν. Ζοῦν ὁμως μέ τά ἔργα τῶν χειρῶν τους· καί μέ τήν προῖκα ὀπού τούς ἔδωσεν ὁ εἰρημένος Γρηγόριος, ἐξόδυσαν εἰς αὐτό, ὅσον νά τό τελειώσουν, ἀπό ἐλεημοσύναις τῶν Χριστιανῶν ἀπό κάθε μέρος, ὑπέρ τά διακόσια πουργιά· καί ἔγινε, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, ἕνα μεγάλο καλό τῶν γειτονικῶν χωριῶν, διά ὠφέλειαν καί σωτηρίαν τῶν ψυχῶν, ἐπειδή ὡς εἴπωμεν, εἶναι ὡσάν τῆς Ἁγίας Ἄνης τοῦ Ὁρους οἱ εὐρισκόμενοι ἐδῶ πατέρες καί καλλήτεροι». Κι ἀσφαλῶς, ὅπως καταλαβαίνει ὁ ἀναγνώστης, ὁ Φιλιππίδης ἀναφέρεται στό περιώνυμο νέο μοναστήρι, τήν Εὐαγγελίστρια, πού ἴδρυσαν οἱ Κολλυβάδες. Μάλιστα, αὐτά πού γράφει ὁ θεσσαλομάγνης λόγιος, ἀφοροῦν στό μοναστήρι πρῖν τήν κοίμηση τοῦ Γ. Νήφωνος, τόν Δεκέμβριο τοῦ 1809.

Ἐξίσου σεβαστή καί ἀγιασμένη μορφή πού πέρασε ἀπό τόν Εὐαγγελισμό εἶναι ὁ Γέρων Εὐθύμιος Σταυρουδάς, ὁ πρῶτος βιογράφος τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, πού ἤλθε πάροικος ἀπό τό Ὅρος, μετά τήν ἀποτυχία τῆς Ἐπαναστάσεως στή Χαλκιδική καί στόν Ἄθω τό 1821 καί τελείωσε τίς ἡμέρες του στό μοναστήρι αὐτό, ὅπως ἐπίσης καί τόν μαθητή τοῦ Ὁσίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, κι ἀργότερα διδάσκαλο μαζί μέ τόν ὄσιο στή Χίο, ἱεροδιάκονο Ἰωσήφ ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων,

ὅπως ἐπίσης τούς ἐναρέτους ἱερομονάχους Ἰωάσαφ Πάριο καί Ἰωάσαφ Χίο, καί τόν πάπα- Νεόφυτο Σκοῦρτο.

Συνεχίζοντας ὁ Φιλιππίδης κάνει λόγο γιά τό ἄλλο ἱερό καθίδρυμα τῆς Σκιάθου, τήν Παναγία τήν Κουνίστρα-«Ἐγγενήστρια» (ἴσως ἀπό τό Κ (γ) νίστρια) τήν εἶδαμε νά τή γράφουν στή Διαθήκη τῆς Οὐρανίτσας τοῦ Χατζή-Κωνσταντῆ, πού συντάχθηκε τό 1728. Ἀναφέρει λοιπόν ὁ Φιλιππίδης. «Εἶναι δέ καί ἄλλο παλαιόν μοναστήρι δυτικά, ἐπάνω εἰς τόν πονέντε, εἰς τήν ἄκριαν τῆς νήσου, ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, τά Εἰσόδια τῆ 21 Νοεμβρίου, καί τό ὀνομάζουν Παναγία Κουνίστρα, καί κάμνει θαύματα ἄπειρα ἡ ἁγία Εἰκῶν. Καί εἰς τήν μνήμην τῆς ἔρχονται Σκοπελίται, Τρικεριῶται, Ξηροχωριανοί καί Μπρομηργιωῖται χάριν εὐλαβείας καί προσκυνήσεως. Οἱ ἐδῶ πατέρες διαβάζουν ἀκολουθίαν ἀγιορείτικη ἀκατάπαυστα. Ζοῦν μέ τά ἔργα τῶν χειρῶν τους καί μέ ὀλίγα μαξούλια ὀπού κάμνουν».

Τήν ἐποχή δέ πού μνημονεύει τό μοναστήρι ὁ Φιλιππίδης, ζοῦσαν ἐκεῖ οἱ ἱερομόναχοι Ἰωσήφ καί Εὐγένιος, συγγενεῖς τοῦ Παπαδιαμάντη. Ὅμως πρέπει, ἀφοῦ ἔγινε λόγος γιά τήν Κουνίστρα νά θυμηθοῦμε τήν εὑρεση τῆς περιπύστου εικόνας τῆς Παναγίας ἀπό τόν ὀσιακῆς βιοτῆς Γ. Συμεών τόν Διονυσιάτη (:), ὅπως ἐπίσης καί τούς σεβάσμιους ἐφημερίους τοῦ Κάστρου πάπα-Φραγκούλη καί πάπα-Ἐπιφάνιο (παππού τοῦ Διδασκάλου τοῦ Γένους Ἐπιφανίου Δημητριάδη καί προπάπο τοῦ Γ. Διονυσίου). Στήν Κουνίστρα δέ ἔζησε κάποιον χρονικό διάστημα κι ὁ Γέροντας Διονύσιος μέ τή συνοδεία του. Φυσικά ὁ πάπα-Ἱερεμίας, ὁ ὑποτακτικός τοῦ Γέροντα κι ὁ ἴδιος ὁ πάπα-Διονύσιος, μετά τήν ἐπάνοδο τοῦ δευτέρου ἀπό τήν ἔξορία, θά μείνουν στήν οἰκοδομή πού ἔχτισε ὁ πάπα-Διονύσιος κοντά στό Προφήτη Ἡλία.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Ἡ ιστορική εξέλιξη
τῶν ἀμφίων (β΄)*

Ἄριστείδη Πανώτη,
Θεολόγου-καθηγητοῦ

ΜΕ ΑΥΤΗ τή λιτή ἀμφίεση (τὴν ὁποία περιγράψαμε στό προηγούμενο τεῦχος) λειτουργοῦσαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας γιά χίλια καί πλέον χρόνια! Κανείς δέν διανοήθηκε τότε νά μεταβάλλει τὴν ἀρχαία λειτουργική παρουσία του. Αὐτό δυστυχῶς συνέβη μετά τὴν Εἰκονομαχία στά χρόνια τῶν Μακεδόνων αὐτοκρατόρων ἀπό ἐπιρροή κοσμική. Τότε προσθέτουν οἱ ἐπίσκοποι τό ἐγχείριο (ἐπιγονάτιο) καί μετά τὰ ἐπικάρπια (ἐπιμάνικα) στά ἄμφιά τους καί ποικίλουν τὰ ἄλλοτε ὀλόλευκά τους ἐπιτραχήλια μέ χρυσοῦφαντα ὑφάσματα. Στόν 10^ο αἰώνα οἱ πατριάρχες ἐπιτρέπουν νά ὑφανθεῖ ἢ νά κεντηθεῖ στά κατάλευκά τους φελόνια ἢ τετρακτύς τῶν γραμμαδίων μετά σταυροῦ, γιά λόγους διακρίσεως ἀπό τούς λοιπούς ἐπισκόπους, μάλιστα μετά τὴν ἀπόθεση τοῦ ὠμοφορίου τους γιά τὴν τέλεση τῆς Ἐναφοῦ. Ἀπό ἐκεῖ ξεκίνησε ἡ χρήση τῶν πολυσταυρίων. Οἱ σταυροὶ ἀρχικά ἐξαφανίζονται μέσα στό σχῆμα τοῦ ζατρίκιου τόν 11^ο αἰώνα. Ἀνάλογη εἶναι καί ἡ πορεία τῆς χρήσεως τῶν πολυσταυρίων. Τὰ ἄμφια αὐτά φέρουν ἀρχικά μόνον οἱ πατριάρχες τῶν τεσσάρων

ἀρχαίων Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς. Μετά παραχωροῦνται προνομιακά σέ κάποιους μητροπολίτες καί ὕστερα σέ ἐξέχοντες ἀρχιεπισκόπους. Τέλος τόν 15^ο αἰώνα γίνονται διακριτικό σχεδόν ὄλων πού φέρουν τόν βαθμὸ τοῦ ἐπισκόπου. Τόν 18^ο καί 19^ο αἰώνα χρησιμοποιοῦν τό πολυσταύριο καί οἱ πρεσβύτεροι. Στίς ἡμέρες μας φέρουν ἀκόμη καί οἱ διάκονοι πολυσταύρια στιχάρια!

Μεγάλη εἶναι ἡ ἀναστάτωση τῶν ἐπισκοπικῶν ἀμφίων τῆς Ἀνατολῆς τὴν ἐποχὴ τῶν Σταυροφόρων. Ὅλες αὐτές τίς ἐκστρατεῖες τους τίς παρακολουθοῦν λατίνοι ἀρχιερεῖς πού ἔχουν πλέον μεταβάλλει ἐπὶ τό *ἰουδαϊκότερο* τὴν ἀρχαία ἀμφίεσή τους. Γιά ἔξαρση τοῦ γοήτρου τους καί τῶν ἱεροκρατικῶν ἀντιλήψεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δέχονται ἐπιδράσεις ἀπό τὴν ἀμφίεση τοῦ ἀρχιερέως τῆς Π. Διαθήκης καί ἀπό τὴν μεσαιωνική κοσμική πολυτέλεια τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἐμφάνισή τους ἐντυπωσιάζει καί προκαλεῖ μιμήσεις, παρά τό ὑφιστάμενο τότε σχῆμα. Ἡ ματαιοδοξία τῆς προβολῆς εἶναι κοινὸ γνῶρισμα σέ Δύση καί Ἀνατολή. Ἀρχικά εἰσάγονται πολυποικίλα ὑφάσματα γιά τὴν κατασκευή πολυ-

* Ἀπόσπασμα ἀπό τὴν εἰσήγηση τοῦ κ. Ἄρ. Πανώτη στὴν Ἡμερίδα «Τὰ ἱερά Ἄμφια καί ἐξωτερική περιβολή τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου», ἡ ὁποία περιλαμβάνεται στὴν ὁμώνυμη ἔκδοση τῆς σειρᾶς «Ποιμαντικὴ Βιβλιοθήκη» (τόμ. 5) τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε., σσ. 39-43.

τελών φελονίων. Μετά φαίνεται πώς άρχισε ή μίμηση λατινικών άμφίων. Κάτι μᾶς μαρτυρεῖ ή παρουσία τοῦ Νικομηθείας Ἰωάννη (1250-1328) μέ πιννοειδή (δίκερη) λατινική μίτρα σέ βυζαντινή εἰκόνα τοῦ ιγ' αἰώνα πού βρέθηκε στή Νάξο! Ὁ λατινόφωνος πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Βέκκος (1275-1282), στήν Ἀπολογία του, κατηγορεῖ τοὺς ἐπικριτές του, πώς, ἐνῶ ἐκεῖνος κράτησε τήν ἀρχαία ἀμφίεσή του, ἐκεῖνοι λατίνισαν! Ἰσως κάπου ἀπό ἐκεῖ ξεκίνησε καί ή προσπάθεια κατακαλύψεως τῆς ἐπιδράσεως ἀπό τή Δύση τῶν νεοτέρων ἀρχιερατικών ἀμφίων (μίτρας, σάκκου-δαλματικής, ποιμαντικής ράβδου, ἐγκολπίου σταυροῦ). Για νά ἀποποιηθοῦν τήν ταύτιση μέ τά ἄμφια τῶν λατίνων, υἱοθέτησαν ὡς αἰσθητική γραμμή μορφολογίας ἐκεῖνη τοῦ αὐτοκρατορικοῦ βεστιαρίου τῆς Παλαιολογείου ἐποχῆς. Τό σχῆμα τῆς μίτρας εἶναι σαφέστατα αὐτῆς τῆς ἐποχῆς. Ὁ σάκκος, ἐνῶ ἀρχικά εἶναι μιᾶ διακονική δαλματική, ταυτίστηκε μέ τό σαγίον, δηλαδή τό ἔνδυμα τῆς στέψεως τῶν αὐτοκρατόρων. Ἡ ποιμαντική ράβδος τῶν λατίνων, πού εἰκόνιζε τήν βλαστήσασα ράβδο τοῦ Ἀαρών (Ἀριθμ. ιζ', 16-26), για τοὺς Ὁρθοδόξους ἐπισκόπους ἔγινε τό σταυροειδές σημεῖον μετά τῶν ὄψεων τοῦ Μωυσέως (Ἀριθμ. κα' 8-9). Ὁ ἐγκόλπιος Σταυρός, ἀντικαθίσταται μέ τήν «Παναγία». Τέλος, υἱοθετεῖται καί ή στόλα, πού πιθανόν προέρχεται ἀπό τήν ἰουδαϊκή ἐσάρπα προσευχῆς (ταλέτ). Αὐτή ἔγινε τό μικρό ὠμοφόριο ἀπό τόν ιε' αἰώνα για νά ἀναπληρώσει τό μεγάλο! Ἡ μεταβολή τῆς ἀρχαιοπαραδότου ἀμφιέσεως τῶν λειτουργῶν ἦταν ὀδυνηρότερη στοὺς Ἀρμενίους. Ἰσοθέτησαν ἄμφια τῶν λατίνων

για τοὺς ἐπισκόπους, καί τά τῶν Ὁρθοδόξων για τοὺς ἀρχιμανδρίτες (βαρταπέτ), τοὺς ἐγγάμους πρεσβυτέρους καί ἀκόμη καί για τοὺς διακόνους, οἱ ὁποῖοι μιτροφοροῦν! Ἀπαρνήθηκαν τήν ἀρχαία ἐνδυμασία τους, πού ἦταν, παρά τό ὑφιστάμενο σχῆμα ἀπό τόν ε' αἰώνα, ή ἴδια μέ τήν ἀρχαία δική μας. Οἱ Συριάνοι Ἰακωβίτες εἶναι συντηρητικότεροι. Δέχθηκαν λατινίζοντα ἄμφια μόνον στοὺς ἐπισκόπους. Οἱ Κόπτες εἶναι πλέον συντηρητικοί καί δέχθηκαν ἐπιρροή τῆς Π. Διαθήκης καί ὄχι τῶν λατίνων. Διατηροῦν ὡς κύριο ἄμφιο τόν ἀρχαῖο ποδήρη χιτώνα.

Ἐνα εἶναι γεγονός, παρά τοὺς συνεχεῖς συμβολισμούς καί τίς ἐρμηνεῖες τῶν νεοτέρων ἀμφίων τῆς δεύτερης χιλιετίας: οὔτε οἱ ἀπόστολοι, οὔτε οἱ ἅγιοι πατέρες χρησιμοποίησαν τά ἄμφια πού εἰσήχθηκαν κυρίως ἀπό δυτικές ἐπιδράσεις στήν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή στή δεύτερη χιλιετία. Οὔτε βέβαια μπορούμε νά μιλάμε για ἐξωτερική ἱερατική ἐνδυμασία πρὶν ἀπό τόν στ' αἰώνα. Ὁ κάθε κληρικός ντυνόταν σεμνά ἀνάλογα μέ τή θέση καί τήν δυνατότητά του. Ὅταν μετά τόν αἰώνα αὐτόν ή ἀμφίεση τῶν λαϊκῶν ἄρχισε νά ἀκολουθεῖ ἄλλους συρμούς, τότε οἱ κληρικοί κράτησαν τήν παλαιότερη καί ἄρχισε ή διαφοροποίηση τῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων κληρικῶν καί λαϊκῶν. Τό Σχῆμα μπορεῖ νά ὑπῆρχε, ἀλλά ἦταν καταγεγραμμένο στή συνείδηση τῶν ἱερωμένων, δέν ἐξετίθετο δημόσια. Ἦταν σέ ἰσχύ ή συνοδική ἀπόφαση «τοὺς οὖν ἑαυτοὺς κοσμοῦντας ἐπισκόπους ἢ κληρικούς δι' ἐσθήτων λαμπρῶν καί περιφανῶν τούτους διορθοῦσθαι χρῆ» (ὁ Βαλασαμῶν για τόν ιστ' κανόνα τῆς Νικαίας). Ἦταν τότε πού ή συνετή φωνή τῆς Ἐκκλησίας ἔθεω-

ροῦσε ἀπρέπεια ἀκόμη καί τήν ραβδοφορία τῶν κληρικῶν στούς δρόμους (Ράλλη-Ποτλῆ, Σύνταγμα, τόμ. ε΄, 385)! Ὅλο αὐτό τό πνεῦμα βέβαια πηγάζει ἀπό τό μεγάλο μάθημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γιά τήν ἐφάμαρτη συμπεριφορά τῶν Φαρισαίων καί τῶν Γραμματέων (Ματθ. κγ΄, 2-34. Μαρκ. ιβ΄, 38-40. Λουκ. ια΄, 37-52· κ΄, 45-47).

Δυστυχῶς, κακός ἀγωγός στά καθ' ἡμᾶς ἄμφια ὑπῆρξε ἡ ὁμόδοξη Ρωσία, μετά τήν εἰσβολή σ' αὐτήν τοῦ θεατρικοῦ βεστιαρίου τοῦ μπαρόκ. Ἐπαισε νά φιλοκαλεῖ μετ' ὀρθοδόξου εὐπρεπείας καί σεμνότητος, ὅπως διδάχθηκε ἀπό τό Βυζάντιο, καί ἄρχισε νά βαρβαρίζει μετά πομπῶδους ἐπιδειξιμανίας καί νά καταστρέφει τήν θεία ὠραιότητα τῆς ἀρχαιοτάτης λατρείας καί σέ ἄλλες ὁμόδοξες χῶρες πού οἱ ἀνάγκες τίς ἔφεραν πρό τῶν πυλῶν της.

Σήμερα, εἰσελθόντες στήν τρίτη χιλιετία, ἄς μάθουμε νά βλέπουμε τά πράγματα τῆς λατρείας μας μέ τά μάτια τῶν

πατέρων μας. Ἡ ἐπιστροφή στό δικό τους λειτουργικό ἦθος καί στήν δική τους ἀπλότητα δέν ψευτίζει καί δέν εὐτελίζει τήν ἔκφραση τῆς πίστεώς μας, τήν θεία λατρεία μας. Ἦδη τό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς τόν ξαναβρῆκαν ἐκεῖνοι πού μᾶς παρέσυραν τόν ἰγ' αἰῶνα στήν περιφρόνηση τῆς πατροπαράδοτου ἀμφιέσεώς μας καί πέταξαν ἀπό ἐπάνω τους πολλά ἐντελῶς περιττά ἄμφια! Εἶναι καιρός νά στραφοῦμε καί ἐμεῖς στήν ἀποκατάσταση τῆς παλιᾶς παραδόσεώς μας. Αὐτό δέν εἶναι οἰκουμενική πρόταση. Εἶναι ἀπόπτυση τοῦ γ' πειρασμοῦ τῆς φιλοδοξίας, τῆς κενοδοξίας, τῆς ἀλαζονείας, αὐτά πού γεννᾷ τό ἐρώτημα τῆς αὐταρεσκείας: τί προκλητικότερα ἄμφια θά φορέσω γιά τό θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις; Ὁ ὄσιος Θεόγνωστος δίνει τό μέτρο κρίσεως γιά τόν σεμνό ἱερωμένο: Μέ τήν ἐξωτερική ἀγγελόμορφη λευκότητα τῶν ἀμφίων σου, φανέρωσε τήν ὠραιότητα τῆς ψυχῆς σου (Φιλοκαλία, τόμ. β', σελ. 330).

Ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ἀπό τό Ναύπλιο

Ν.Κ. Δρατσέλλα, Θεολόγου,
Μ.Θ. Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ο ΑΓΙΟΣ αὐτός ἦταν ζωγράφος στό ἐπάγγελμα. Σύμφωνα μέ ἄλλη παράδοση, καθώς περιερχόταν τίς πόλεις καί τίς κωμοπόλεις τῆς Πελοποννήσου γιά ἐξάσκηση τοῦ ἐπαγγέλματός του, ἐπιδιδόταν καί στό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, πράγμα, τό ὁποῖο ἀνησύχησε τούς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι καί ἀποφάσισαν τό θάνατό του. Ἄλλη παράδοση ἀναφέρει ὅτι, ἀφοῦ ἀρραβωνιάστηκε στήν πατρίδα του, τό Ναύπλιο, τήν κόρη ἑνός Χριστιανοῦ, πληροφορήθηκε μετά ἀπό λίγες ἡμέρες ὅτι δέν εἶχε καλό παρελθόν καί διέλυσε τόν ἀρραβώνα. Οἱ συγγενεῖς τῆς κόρης κατέφυγαν σέ μαγικές τέχνες, γιά νά τήν ἀγαπήσει καί νά τήν νυμφευτεῖ. Σέ λίγο καιρό ἔχασε ὁ νέος τό μυαλό του, καί περιφερόταν ἀπό ἐδῶ καί ἀπό ἐκεῖ. Ἀφοῦ, λοιπόν, οἱ Ἀγαρηνοί τόν εἶδαν παρανοϊκό, τόν ἔκαναν μουσουλμάνο. Ἀλλά ὁ Θεός τόν λυπήθηκε καί σέ λίγες ἡμέρες τοῦ ἔδωσε τήν υἰεῖα του. Καί ἀφοῦ ὁ ἅγιος συνῆλθε καί εἶδε ὅτι φοροῦσε στό κεφάλι ἄσπρο σαρίκι σάν Τοῦρκος, ἀμέσως τό ἔριξε στήν γῆ καί ἄρχισε νά κραυγάζει μέ μεγάλη φωνή μέσα στό πλῆθος τῶν Τούρκων «ἐγώ Χριστιανός ἴμουν, Χριστιανός εἶμαι καί Χριστιανός θά εἶμαι» (Βίκτωρος Ματθαίου, *Ὁ Μέγας Συναξαριστής τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, ἔκδοσις τρίτη, Ἀθῆναι, σελ. 1964).

Τότε οἱ Ἀγαρηνοί, ἐπειδή εἶδαν ὅτι μεταμελήθηκε, τόν ἔφεραν στόν κριτή, ὁ ὁποῖος ἀγωνιζόταν μέ ἀπατηλούς τρόπους, πότε κολακεύοντάς τον καί πότε ἀπειλώντας τον, νά τόν χωρίσει ἀπό τήν πίστη τῶν Χριστιανῶν. Ὁ Μάρτυρας, χωρίς νά σκέφτεται τά παραπάνω, στεκόταν ἀκλόνητος καί ἔλεγε μέ παρησία: «δέν ἀρνοῦμαι ἐγώ τόν Κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, τόν ἀληθινόν Θεόν, ἀλλά πιστεύω καί προσκυνῶ αὐτόν ὡς Ποιητήν καί Σωτήρα μου· τήν ἰδικήν σας πίστιν οὐδέ ποσῶς τήν χρειάζομαι, ἀλλά ἀποστρέφομαι καί σᾶς καί τόν προφήτην σας» (Βίκτωρος Ματθαίου, αὐτόθι). Ὁ κριτής διέταξε νά τόν ἀποκεφαλίσουν, οἱ Ἀγαρηνοί ὅμως μαινόμενοι δέν συμμορφώθηκαν μέ τήν ἀπόφαση τοῦ κριτῆ, ἀλλά, ἀμέσως μόλις τόν ἔβγαλαν ἀπό τό κριτήριο, ὄρμησαν ἐναντίον του, ὅπως κάποτε οἱ Ἰουδαῖοι στόν Πρωτομάρτυρα Στέφανο, καί ἄλλοι μέ ξύλα, ἄλλοι μέ μαχαίρια, κατατρύπων τόν σῶμα τοῦ Μάρτυρα, μέχρι πού τόν κατέκοψαν σέ λεπτά τεμάχια.

Ἔτσι ὁ εὐλογημένος Ἀναστάσιος ἔλαβε τοῦ Μαρτυρίου τόν στέφανο τό ἔτος 1655. Ἡ μνήμη του τελεῖται ἀπό τήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία τήν 1η Φεβρουαρίου. Ἡ πόλη τοῦ Ναυπλίου τόν ὑψωσε στήν τιμή τοῦ πολιούχου καί τοῦ ἀφιέρωσε περικαλλῆ Ναό.

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Μέ ἀφορμή τό ἄρθρο τῆς στήλης «Ἐφημεριακά» στό τεύχος Νοεμβρίου 2012 τοῦ περιοδικοῦ «Ἐφημερίος» (σ. 31-32) σχετικά μέ τά νέα δεδομένα πού ἐπέβαλε ἡ ἐφαρμογή τοῦ Ν. 4024/2011, καί πρὸς ἀποκατάσταση ὀρισμένων ἀνακριβειῶν, εἶναι ἀπαραίτητο νά σημειώσουμε τά ἑξῆς:

1. Ἡ γενική ἀπορία πού ὑπῆρξε γιά τήν κατάταξη τῶν Ἐφημερίων, λύθηκε μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 7147/3114/12-12-2011 Ἐγκύκλιο Σημείωμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (<http://efimeriosgr.blogspot.gr/2011/12/513-4024-2011.html>), τό ὁποῖο συνοδεύει Πίνακας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, μέ τίς μισθολογικές Κατηγορίες καί τά κλιμάκια πού ἴσχυαν μέχρι τότε.

2. Ἀπό τήν μελέτη τοῦ Πίνακα τοῦ Ὑπουργείου προκύπτει, ὅτι οἱ παλιές Κατηγορίες τῶν Ἐφημερίων (Α, Β, Γ καί Δ) εἶχαν ἤδη ἀποσυνδεθεῖ ἀπό τήν μισθολογική τους κατάσταση ἐδῶ καί πολλά χρόνια, καί συγκεκριμένα ἀπό τότε πού καταργήθηκαν στό Δημόσιο. Ἔτσι, Ἐφημέριοι τῆς Α' Κατηγορίας ἔπαιρναν μισθό κατηγορίας ΠΕ ἢ ΤΕ, τήν Β' καί Γ' κατηγορία κάλυπταν Ἐφημέριοι ἀπόφοιτοι τῶν περισσότερων ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων, Φροντιστηρίων κ.λπ. καί ἔπαιρναν μισθό κατηγορίας ΔΕ, ἐνῶ στήν Δ' κατηγορία κατατάσσονταν καί ἔπαιρναν μισθό ὙΕ κατη-

γορίας, ἀκόμη καί ὅσοι εἶχαν τελειώσει Γενικό Λύκειο ἢ ἦταν ἀπόφοιτοι Τ.Ε.Ι.

3. Βέβαια ὑπῆρχε ἡ γενικευμένη ἀντίληψη, ἡ ὁποία εὐθύνεται καί γιά πλῆθος παρερμηνειῶν, ὅτι ἡ Α', Β', Γ' καί Δ' κατηγορίες κληρικῶν ἦταν ἕνας ἄλλος τρόπος περιγραφῆς τῶν ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ καί ὙΕ μισθολογικῶν κατηγοριῶν. Αὐτό ὅμως, ὅπως φαίνεται στόν πιό πάνω Πίνακα, δέν ἴσχυε ποτέ.

4. Μέ τήν ἐφαρμογή τοῦ Ν. 4024/2011 καί τό προαναφερθέν Ἐγκύκλιο Σημείωμα τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐλάχιστοι ἀπό τοὺς Ἐφημερίους ἄλλαξαν μισθολογική κατηγορία, καί σέ αὐτές μάλιστα τίς περιπτώσεις ἀνυψώθηκαν, ἀποκαθιστώντας ἀδικίες ἢ νομοθετικά κενά τοῦ παρελθόντος. Ἔτσι, πολύ ὀρθά, οἱ ἀπόφοιτοι Γενικῶν Λυκείων κατατάσσονται πλέον στήν ΔΕ μισθολογική κατηγορία, καί οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Τ.Ε.Ι. στήν ΤΕ.

5. Στόν ἴδιο Πίνακα φαίνεται ὅτι οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν ἐντάσσονταν μέν στήν Α' κατηγορία, ὅμως οὐδέποτε ἀνῆκαν στήν ΠΕ, ἀλλά στήν ΤΕ μισθολογική κατηγορία, ἐνῶ οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων ἐντάσσονταν στή Β' κατηγορία καί ἔπαιρναν μισθό κατηγορίας ΤΕ.

6. Τό γενικότερο πρόβλημα ἐστιάζεται στοὺς ἀποφοίτους τῶν τετραταξίων Ἐκκλησιαστικῶν Λυκείων ἢ ἐπταταξίων Ἐκ-

κλησιαστικῶν Γυμνασίων ἢ ἀποφοίτους τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ι.Ε.Κ., οἱ ὁποῖοι ἐπίσης δέν κατατάσσονται στήν ΤΕ κατηγορία, ἀλλά στήν ΔΕ, μέ εἰσαγωγικό κλιμάκιο τό 17^ο ἀντί τοῦ 18^ο. Δηλαδή ὁ νομοθέτης ἀναγνώριζε τήν ἐπιπλέον μόρφωση, ἢ ὁποία εἶχε καθαρά ἐκκλησιαστικό χαρακτήρα, καί ἔδινε ἕνα μικρό μισθολογικό προβάδισμα. Σέ αὐτό καί μόνο τό σημεῖο θά μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι κάποιοι ἴσως νιώθουν ἀδικημένοι, μιᾶς πού πλέον δέν ὑφίστανται αὐτές οἱ εὐεργετικές διατάξεις. Μήν ξεχνᾶμε ὅμως ὅτι παρόμοιες διακρίσεις δέν ὑφίστανται πλέον σέ κανένα κλάδο ἐργαζομένων, τοῦ δημοσίου ἢ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα.

7. Ἡ παρεξήγηση ὅτι οἱ ἀπόφοιτοί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ι.Ε.Κ. καί τῶν τετρατάξιων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων ἀνήκαν στήν ΤΕ κατηγορία, ὀφείλεται σέ ἕνα γενικευμένο μοντέλο μισθοδοσίας πού ἀκολουθοῦνταν κατά τή μηχανοργάνωση τῆς μισθοδοσίας τῶν κληρικῶν σχεδόν ἀπό ὅλες τίς Ἱερές Μητροπόλεις: δόθηκε ὁ τεχνικός ὅρος ΤΕ1 (ἢ ΤΕ2) στήν κατηγορία ΔΕ πού ξεκινοῦσε ἀπό τό 17^ο καί ὄχι ἀπό τό 18^ο κλιμάκιο, καί κάλυπτε ὅλες σχεδόν τίς περιπτώσεις τῆς Β' κατηγορίας Ἐφημερίων. Οἱ Ἐφημέριοι αὐτῆς τῆς τεχνητῆς «ΤΕ κατηγορίας» δέν ἔπαιρναν τόν ἴδιο μισθό μέ ἐκείνους πού ἀνήκαν στήν καθαυτό ΤΕ κατηγορία (ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἐάν ἀνήκαν στήν Α' ἢ τήν Β' κατηγορία Ἐφημερίων).

8. Οἱ ὑπεύθυνοι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων γνώριζαν τίς διατάξεις τοῦ Ν. 3432/2006 περί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης. Στά ἄρθρα 20 καί 21 ὀρίζεται σαφῶς ὅτι οἱ ἀπόφοιτοί ἀντιστοίχως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ι.Ε.Κ. καί οἱ ἀπόφοιτοί τοῦ Β' Κύκλου τῶν Ι.Σ.Δ.Ε., ἀφοῦ φοιτήσουν στά Ἐκκλ. Ι.Ε.Κ. καί λάβουν τό Δίπλωμα Κατάρτισης, ἐντάσσονται στήν Β' μισθολογική κατηγορία Ἐφημερίων (δηλαδή στήν ΔΕ, Μ.Κ. 17-1). Ἐπομένως, προφανῶς παρασυρμένοι ἀπό τήν γενική παρερμηνεία τῆς Β' μισθολογικῆς κατηγορίας, ὅπως ἐξηγήσαμε πιό πάνω, πληροφοροῦσαν ἢ πληροφοροῦν λανθασμένα περί ΤΕ μισθολογικῆς κατηγορίας.

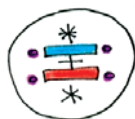
9. Τέλος, σέ ὅ,τι ἀφορᾶ στούς ἀποφοίτους Γυμνασίου, αὐτοί κατατάσσονται στήν ΥΕ κατηγορία.

10. Συμπερασματικά, πολύ ὀρθά ἢ Ἱερά Σύνοδος συνέστησε στίς Ἱερές Μητροπόλεις, μέ τό πιό πάνω Ἐγκύκλιο Σημείωμα, νά χρησιμοποιοῦν πλέον τίς σωστές Κατηγορίες, δηλαδή ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ καί ΥΕ, μέ δεδομένο ὅτι ἀκόμα καί πρῖν ἀπό τόν Ν. 4024 ἢ διατήρηση τῶν παλαιῶν κατηγοριῶν μᾶλλον προβλήματα δημιουργοῦσε.

Ἄρχιμ. Χερουβεῖμ Βελέτζας

Ἐφημέριος - Ἱεροκῆρυξ
τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κερκύρας

Διευθυντής Προσωπικοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

Ἐπιμέλεια: Σταῦρος Τερζῆς

- Γκουτζιούδη Μόσχου: *Καινοδιαθηκικές μελέτες με τή συνδρομή τῆς ἀρχαιολογίας*, ἔκδ. Μέθεξις, Θεσσαλονίκη 2012.
- *Θεία Λειτουργία Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου*, μέ μετάφραση βασισμένη στήν ἐρμηνεία τοῦ Π. Τρεμπέλα, ἔκδ. Σωτήρ, Ἀθήνα 2012.
- *Θεία Λειτουργία Μεγάλου Βασιλείου*, μέ μετάφραση βασισμένη στήν ἐρμηνεία τοῦ Π. Τρεμπέλα, ἔκδ. Σωτήρ, Ἀθήνα 2012.
- Ἰερᾶς Μονῆς Ξενοφώντος, *Ἀθωνικόν ἡμερολόγιον 2013: Περί πίστεως*, ἔκδ. Ἱερά Μονή Ξενοφώντος, Ἅγιον Ὄρος 2012.
- Κανάκη Ἰακώβου (ἀρχιμ.): *Θεός καί ἄνθρωπος στήν Παλαιά Διαθήκη: Θεολογική προσέγγιση τῆς καταστροφῆς τῶν βιβλικῶν πόλεων Σόδομα καί Γόμορρα*, Ἰδιωτική ἔκδοση, Ἀθήνα 2010.
- Καπετανόπουλου Κωνσταντίνου: *Ἡ θέσις καί ἡ διακονία τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, Παραλία Πατρῶν* 2012.
- Κουγιουμπζόγλου Γεωργίου: *Συμμετοχή τῶν πιστῶν στήν λογική λατρεία τοῦ Θεοῦ*, ἔκδ. Χριστιανικῆς στέγης Καλαμάτας, Θεσσαλονίκη 2012.
- Κουσκουλή Εὐαγγελίας: *Ἅγιος Ἀντίπας ἐπίσκοπος Περγάμου: Ἀγιολογικός φάκελος: Βιογραφικά, ἀγιολογικά, εἰκονογραφικά, ὕμνολογικά*, ἔκδ. Παρρησία, Ἀθήνα 2012.
- Μαραθεύτη Μιχαλάκη: *Ἀπό τό ἄτομο στό πρόσωπο. Μία νέα θεώρηση τοῦ ἀνθρώπου, τῆς κοινωνίας καί τῆς Παιδείας*, Λευκωσία 2011.
- Μουστάκη Βασιλείου: *Στά ἴχνη τοῦ Ἀρχιποίμενος; Ὁρθόδοξο κυριακοδρόμιο μέ ὀμιλίες στά ἀποστολικά καί εὐαγγελικά ἀναγνώσματα ὄλου τοῦ ἔτους*, ἔκδ. παρρησία, Ἀθήνα 2012.
- Νικηταρίδης Νίκος: *Ὁρθόδοξοι ἅγιοι τῆς Αἰγύπτου*, ἔκδ. Ἀγγελάκη, Ἀθήνα 2012.
- Σπυροπούλου Μερόπης: *Μέ πίστη καί αἰσιοδοξία γιά ἕνα καλύτερο αὔριο*, ἔκδ. Δομή-Ἀρχονταρίκι, Ἀθήνα 2012.
- Συλλογικός τόμος: *Γλῶσσα καί λατρεία. Νοησιαρχία ἢ μέθεξις; Πρακτικά ἡμερίδος*, ἔκδ. Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, Ἀθήνα 2010.
- Συλλογικός τόμος: *Ἡ ἔννοια τοῦ θείου στή διαχρονική της διάσταση. Ἀφιερωματικός τόμος στόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἡλείας κ.κ. Γερμανόν*, ἔκδ. Ὀλυμπιακό Κέντρο Φιλοσοφίας καί Παιδείας, Ἀθήνα 2011.
- Φούντα Ἱερεμίου (Μητροπολίτου Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως): *Βασιλειῶν Α΄, μετάφραση*, ἔκδ. Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 2011.

○ Μέ ἕνα ἀναλυτικό Δελτίο Τύπου, πού κυκλοφορήθηκε ἀπό τή Διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Θεολογία» ἀναγγέλθηκε ἡ ψηφιοποίηση καί ἀνάρτηση στο διαδίκτυο τῶν τόμων του. Τό περιοδικό αὐτό, ὅπως καί τό ἐπίσημο Δελτίο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Ἐκκλησία», ἴδρυσε, ὅπως εἶναι γνωστόν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος τό 1923, σέ ἐποχές πολύ πικρές καί δύσκολες τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ συμβολή της στήν καλλιέργεια τῆς ἑλληνικῆς ὀρθόδοξης θεολογίας στάθηκε μοναδική καί ἐξελίχθηκε ὡς τό ἐγκυρότερο ἐπιστημονικό περιοδικό τοῦ κλάδου. Στίς σελίδες της φιλοξένησε ἕνα τεράστιο ὅσο καί πολύτιμο ἀριθμό ἀρθρῶν καί μελετῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀλλά καί νέων θεολόγων ἢ ἐπιστημόνων συναφῶν κλάδων καί ἐπιστημῶν. Ἡ ἀνά τρίμηνο ἔκδοση ἔδωσε τή δυνατότητα νά διατηρεῖται ἀμείωτο τό ἐνδιαφέρον τῶν ἀναγνωστῶν της καί νά βρίσκονται τά δημοσιεύματά της πάντα στήν πρώτη γραμμή τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπικαιρότητας.

Στίς σελίδες της δημοσιεύθηκαν καί δημοσιεύονται πρωτότυπες καί ἀνέκδοτες ἐπιστημονικές πραγματεῖες, ἀρθρα, δοκίμια καί βιβλιοκρισίες, πού ἀναφέρονται στούς διαφόρους τομεῖς τῆς θεολογικῆς, κυρίως, ἐπιστήμης, ὄχι μόνον στά ἑλληνικά ἀλλά καί στά ἀγγλικά, γαλλικά ἢ γερμανικά. Κατά τήν προπολεμική της περίοδο ἡ Θεολογία ἐξέδιδε τέσσερα τεύχη τῶν ἑκατό σελίδων τό καθένα. Κατά τίς τελευταῖες δεκαετίες κάθε ἐτήσιος τόμος της ὑπερβαίνει τίς χίλιες σελίδες.

Προχωρώντας ἤδη στήν ἔνατη δεκαετία παρουσίας της στά θεολογικά γράμματα, ἀποτελεῖ πολύτιμη παρακαταθήκη γιά τήν θεολογική ἔρευνα διεθνῶς ἀλλά καί ἱστορική μαρτυρία γιά τήν ἑλληνική θεολογική ἐπιστήμη. Γιά τόν λόγο αὐτό ὁ Κλάδος Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποφάσισε τήν ψηφιοποίηση καί ἀνάρτηση ὅλων τῶν τευχῶν στό διαδίκτυο, ὥστε νά καταστεί ἄμεση καί ἐλεύθερη ἡ πρόσβαση κάθε ἐνδιαφερόμενου. Ἡ ψηφιοποίηση καί ἡ ἀνάρτηση τῆς Θεολογίας στήν ἐπίσημη ἱστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὀλοκληρώθηκε ὡς τόν ἀριθμό τῶν ὀγδόντα δύο τόμων. Ὅπως ἀνακοινώθηκε, ἡ συχνότητα ἀνάρτησης τῶν ἐπόμενων θά γίνεται πλέον μέ διαφορά ἐνός τόμου ἀπό τήν ἔκδοση τῶν τεσσάρων τευχῶν κάθε ἔτους.

Στό πεδίο «Ἄπαντα Θεολογίας, Ψηφιακό Ἀρχειο» τῆς ἱστοσελίδας τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία, ὁ ἀναγνώστης μπορεῖ νά βρεῖ τράπεζα δεδομένων ἀνά ἔτος καί ἀνά τεύχος, ἀνά ὄνομα συγγραφέα καί ἀνά τίτλο μελέτης σέ ἀρχεῖα τύπου pdf. Πρόκειται γιά μία ἐξαιρετικά μεγάλη προσφορά τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε., μέ τήν ὁποία τώρα θά γίνει ἀντιληπτό τό ἔργο πού ἔχει ἐπιτευχθεῖ καί συνεχίζει νά πραγματοποιεῖται καί σήμερα στόν ἐκδοτικό τομέα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ διεύθυνση στό διαδίκτυο εἶναι: <http://www.ecclesia.gr/greek/press/theologia/index.asp>

- Μέ τήν συμμετοχή τοῦ Ἰ. Κλήρου καί Λαοῦ ὑποδέχθηκε ἡ Πόλη τῆς Χαλκίδος στήν ἐνορία τῆς Εὐαγγελιστρίας, τήν Τιμία Κάρα τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος Ραφαήλ ἀπό τήν Λέσβο στίς 11.1.2013. Κατά τή διάρκεια τῆς φιλοξενίας τοῦ Ἰ. Λειψάνου τελοῦνταν συνεχῶς Θ. Λειτουργία καί διάφορες Ἀκολουθίες. Ὡς τίς 22.1.2013, πού παρέμεινε στήν Χαλκίδα, χιλιάδες προσκυνητῶν ἀπό διάφορα μέρη καί ἐκτός τῆς συγκεκριμένης περιοχῆς, προσῆλθαν καί ἐναπόθεσαν τήν εὐχαριστία καί τήν παράκλησή τους στόν Ἅγιο Ραφαήλ.
- Μέ λαμπρότητα καί μέ τή συμμετοχή τῶν Ἀρχῶν καί πλήθους πιστῶν ἐορτάσθηκε ἡ μνήμη τοῦ πολιούχου τῆς πόλεως Περιστερίου Ἀττικῆς Ἀγίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου. Τῶν Ἰ. Ἀκολουθιῶν προέστη ὁ Σεβ. Περιστερίου κ. Χρυσόστομος καί τόν Θ. Λόγο κήρυξε ὁ Ἱεροκῆρυξ π. Γεράσιμος Καραμολέγκος.
- Τό Κέντρο Λόγου Μπανάτου «Ἀληθῶς», ἄν καί δραστηριοποιεῖται στό Ἴονιο Πέλαγος, θεωρεῖ χρήσιμη καί μορφωτική τήν γνωριμία μέ τά ἰδιάζοντα στοιχεῖα πού συνθέτουν τόν λαϊκό Πολιτισμό καί τῶν ἄλλων διαμερισμάτων τῆς Ἑλλάδας. Γι' αὐτό ἀφιέρωσε τό ἀπόγευμα τῆς 20.1.2013 στήν θρησκευτικότητα τῆς Λαϊκῆς Μουσικῆς τοῦ Αἰγαίου. Ἡ ἐκδήλωση πραγματοποιήθηκε στόν Ἰ. Ναό τῆς Παναγούλας Μπανάτου, καί εἶχε θέμα: «Σιγανά καί ταπεινά ἄσματα τοῦ Αἰγαίου μέ θρησκευτικές ἐπικλήσεις». Ἐλαβαν μέρος ὁ συνθέτης καί ἐκπαιδευτικός Ν. Γράφσας καί ἡ μουσικός καί ἐκπαιδευτικός Ε. Βυθούλα.
- Μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τῆς εὑρεσης στή Βενετία τῶν λειψάνων τῶν Ἀγίων Φανέντων (Ἰανουάριος 2009), τελέσθηκε, ὅπως κάθε χρόνο, στίς 25.1.2013 Ἀγρυπνία στόν Ἰ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου στό Καβούρι, ὅπου εἶχαν φιλοξενηθεῖ τά λείψανα τῶν Ἀγίων Γρηγορίου, Θεοδώρου καί Λέοντος, γιά τρεῖς μῆνες μετά ἀπό τήν ἐπάνοδό τους στήν Ἑλλάδα καί μέχρι τήν ἐπιστροφή τους στόν Ἐνοριακό Ναό τῆς Σάμης.
- Τά πενήντα χρόνια ἀπό τήν ἵδρυση τοῦ Ἰ. Ν. Ἀγίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ ἐορτάσθηκαν στίς 22 καί 23.1.2013 στόν Βελβενδό, μέσα σέ κλίμα πάνδημης συγκίνησης καί ἐνθουσίσεως, μετά τήν καταστροφή τοῦ χωριοῦ ἀπό τοῦς ναζί. Τοῦ ἐορτασμοῦ προεξῆρχε ὁ Σεβ. Σερβίων καί Κοζάνης κ. Παῦλος.
- Πραγματοποιήθηκε στίς 21.1.2013 ἡ Δ' Γεν. Ἱερατική Σύναξη τῶν Κληρικῶν τῆς Ἰ. Μ. Δημητριάδος, γιά τό τρέχον Ἱεραποστολικό ἔτος, ἡ ὁποία ἦταν ἀφιερωμένη στόν Μ. Βασίλειο.

Σε ηλικία ογδόντα τεσσάρων ετών έφυγε από τή ζωή ό συνθέτης και έρευνητής Μιχάλης Άδάμης, επί χρόνια πρόεδρος τής Έλληνικής Βυζαντινής Χορωδίας, θεμελιωτής τής σύγχρονης μουσικής στήν Ελλάδα και πρωτοπόρος τής πρακτικής μουσικής παιδείας. Μετέγραψε και ανασυνέστησε από χειρόγραφα τήν «Άκολουθία τών Τριών Παίδων έν Καμίνω», ανακάλυψε και μετέγραψε τό «Αίνεΐτε» του Μανουήλ Γαζή, τήν παλιότερη άπόπειρα πολυφωνικής γραφής στό Βυζάντιο.

Μέ τή συμμετοχή τών νέων τών φιλικών συναντήσεων και του χορευτικού τής συγκροτήματος ή «Ένοριακή Νεανική Άντίσταση» τής ένορίας του Ί. Ν. Ευαγγελιστρίας Λευκάδος έκοψε στίς 27.1.2013 τήν Πρωτοχρονιάτικη Βασιλόπιτά τής στήν αίθουσα έκδηλώσεων του Β΄ και Γ΄ Δημ. Σχολείου (Βαρδάνια), μέσα σε ζεστή και χαρούμενη άτμόσφαιρα και έπιμελημένο νεανικό έορταστικό πρόγραμμα, μέ τή φροντίδα του Διακ. π. Ίωαννικίου Ζαμπέλη.

Τόν 82χρονο φάλτη Άθανάσιο Κουτσιούκη, ό όποιος διακονεί άπό τό 1992 στον πανηγυρίζοντα Ί. Ναό Άγ. Διονυσίου έν Όλύμπω Βελβεντού, βράβευσε στίς 23.1.2013 κατά τήν Άρχιερατική Θ. Λειτουργία, ό Σεβ. Σερβίων και Κοζάνης κ. Παύλος, εύλογώντας τον για τήν πολυετή και πλήρως άφοσιωμένη διακονία του στό Άναλόγιο τής Έκκλησίας.

Ίερατική Σύναξη μέ θέμα «Ό ιερέας ένώπιον τών προκλήσεων τής άπιστίας και τής άθεΐας τής έποχής μᾶς» διοργάνωσε ή Ί. Μ. Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων στίς 28.1.2013. Κύριος όμιλητής ήταν ό κοσμήτωρ τής Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. καθηγητής κ. Μιχαήλ Τρίτος, ό όποιος τόνισε τή σημασία πού έχει ή Άπολογητική, στήν άποστολή του σημερινού ιερέα.

Τόν Διάκονο Κωνσταντίνο Κενανίδη, γιό του Πρωτ. Σάββα Κενανίδη, τής Ί. Μ. Ν. Κρήνης και Καλαμαριάς και άδελφό του Άρχιμ. Ρωμανού Κενανίδη, τής Ί. Μ. Λαγκαδά, χειροτόνησε σε Πρεσβύτερο στίς 27.1.2013, στον Ί. Ν. Παμ. Ταξιαρχών Βρυξελλών, ό Σεβ. Βελγίου κ. Παντελεήμων.

Έξεδήμησε προς Κύριον στίς 29 και κηδεύτηκε στίς 30.1.2013 ό Άρχιμ. Θεόφιλος Ζησόπουλος ιδρυτής και πνευματικός πατέρας τής Όρθόδοξης Χριστιανικής και Ίεραποστολικής Άδελφότητας «Λυδία». Στήν έξόδιο Άκολουθία παρέστη ως εκπρόσωπος τής Α.Θ.Μ. του Οίκουμ. Πατριάρχη ό ήγούμενος τής Ί. Μ. Βλατάδων Άρχιμ. Νικηφόρος.

Τούς τριάντα εκπαιδευτικούς πού διδάσκουν έθελοντικά στό Σχολείο Ένισχυτικής Διδασκαλίας, πού λειτουργεί στό Πνευματικό Κέντρο τής Ένορίας Άγίων Θεοδώρων Λαμίας και τό όποιο παρακολουθούν 53 παιδιά, βράβευσε μέ τό μετάλλιο τής Ί. Μ. Φθιώτιδος κατά τή διάρκεια έκδηλώσεως για τους Τρεις Ίεράρχες ό Σεβ. κ. Νικόλαος για τή σπουδαία τους προσφορά, τήν όποία χαρακτήρισε ως προσφορά τής Έκκλησίας στίς πτωχές οικογένειες πού δέν έχουν τή δυνατότητα να στέλνουν τά παιδιά τους σε φροντιστήρια.

Επιμέλεια: Πρωτ. Γεωργίου Βαμβακίδη,
Γενικού Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Ἱ. Μ. Ζιγῶν καί Νευροκοπίου,
Ἐκπροσώπου Τύπου Ι.Σ.Κ.Ε.

ΕΠΕΙΔΗ πολλοί συνάδελφοί μας Κληρικοί ἔχουν ἄγνοια γιά τίς μισθολογικές μηνιαίες κρατήσεις τους, παραθέτουμε παρακάτω ἀναλυτικά τίς κρατήσεις τῶν μισθῶν πού γίνονται κάθε μήνα στούς μισθοῦς. Παλαιοί ἀσφαλισμένοι εἶναι αὐτοί πού ἔχουν ἀσφαλιστική ιδιότητα πρὶν ἀπό τήν 1/1/1993. Νέοι ἀσφαλισμένοι εἶναι ὅσοι ἔχουν αὐτή τήν ιδιότητα μετὰ τήν 1/1/1993.

Κρατήσεις:

Σύνταξη: παλαιοί ἀσφαλισμένοι: Βασικός μισθός + 140,80 ἢ 70,40 γιά δῶρο Πάσχα ἢ ἐπίδομα ἀδείας ἐπί 6,67%. Νέοι ἀσφαλισμένοι: ὅλες οἱ ἀποδοχές πλὴν κινήτρου ἀπόδοσης (ἢ λειτουργικοῦ) + 140,80 ἢ 70,40 γιά δῶρο Πάσχα ἢ ἐπίδομα ἀδείας, ἐπί 6,67%.

Υγειονομικό: ὅλες οἱ ἀποδοχές ἐπί 2,55%.

Ἐργοδοτική Εἰσφορά Ο.Π.Α.Δ.: ὅλες οἱ ἀποδοχές 5,1%.

Τ.Π.Δ.Υ.-Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.: γιά τό ἐφάπαξ ὅλες οἱ ἀποδοχές πλὴν κινήτρου ἀπόδοσης (ἢ λειτουργικοῦ) ἐπί 4%.

Περιοδικό Ἐκκλησία: ὅλες οἱ ἀποδοχές πλὴν τοῦ λειτουργικοῦ ἐπί 5/1000.

ΤΕΑΔΥ: παλαιοί ἀσφαλισμένοι: βασικός μισθός ἐπί 3% + ἐπιδόματα πλὴν κινήτρου ἀπόδοσης (ἢ λειτουργικοῦ) ἐπί 2%. Νέοι ἀσφαλισμένοι: ὅλες οἱ ἀποδοχές πλὴν κινήτρου ἀπόδοσης (ἢ λειτουργικοῦ) ἐπί 3%. ΤΕΑΔΥ ἐργοδοτική εἰσφορά: παλαιοί ἀσφαλισμένοι βασικός μισθός ἐπί 3%. Νέοι ἀσφαλισμένοι: ὅλες οἱ ἀποδοχές πλὴν κινήτρου ἀπόδοσης (ἢ λειτουργικοῦ) ἐπί 3%. Σημειώνεται ὅτι ἀπό 1/11/2011, ἡμερομηνία ἔνταξης καί τῶν Κληρικῶν τοῦ νόμου 4024/2011 (Ἐνιαῖο Μισθολόγιο), οἱ κρατήσεις γιά Σύνταξη, Τ.Π.Δ.Υ.-Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. καί ΤΕΑΔΥ γίνονται ἐπί τῶν ἀποδοχῶν πού πῆρε ὁ ἀσφαλισμένος Κληρικός τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2011.

ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ:

Ἦπερ Τ.Π.Δ.Υ.: 1% ἐπί τῶν ἀποδοχῶν (ὅσοι ἔχουν κύρια κράτηση γιά τό ταμεῖο).

Ἦπερ ΟΑΕΔ: 1% ἐπί τῶν ἀποδοχῶν (ὅσοι δέν ἔχουν κράτηση Τ.Π.Δ.Υ.).

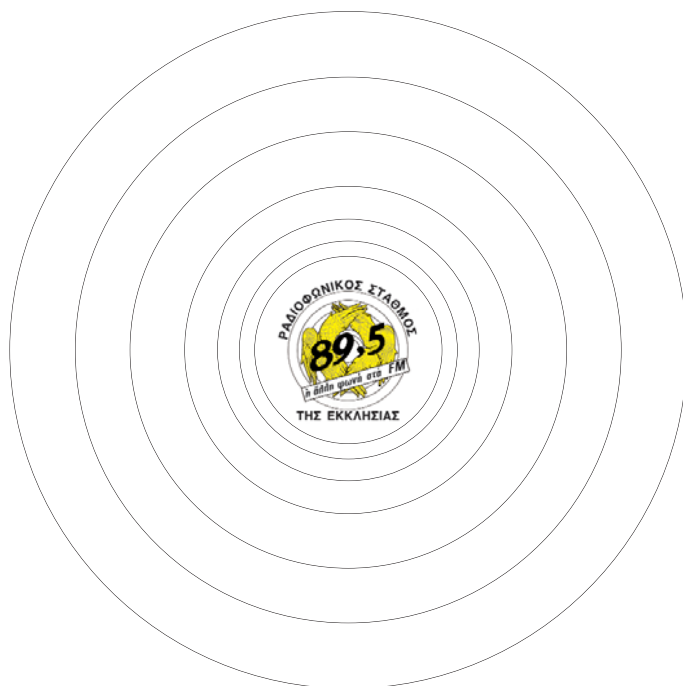
Ἦπερ Ἀνεργίας: 2% ἐπί τῶν ἀποδοχῶν (ἅπαντες).

ΚΛΙΜΑΚΙΑ:

Μισθολογικά Κλιμάκια σέ ὅλους τοὺς βαθμοὺς δίδονται κάθε 2 χρόνια, πλὴν τοῦ “Β” βαθμοῦ ὅλων τῶν Κατηγοριῶν πού δίδονται ἀνά 3 χρόνια.

Είδοποίηση για τούς παραλήπτες τοῦ περιοδικοῦ «Ἐφημέριος»

Ἐνημερώνουμε τούς κληρικούς ἀναγνώστες τοῦ «Ἐφημερίου» ὅτι λόγω τοῦ τριπλασιασμοῦ τῆς ἀξίας τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν καί τῆς εὐρύτερης δυσμενοῦς οικονομικῆς καταστάσεως, τὰ Ἐκκλησιαστικά Περιοδικά ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ καί ΕΚΚΛΗΣΙΑ, μέ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τό παρόν δέν θά ἀποστέλλονται μέ τὰ Ἑλληνικά Ταχυδρομεῖα στήν διεύθυνσή σας, ἀλλά στίς κατά τόπους Ἱερές Μητροπόλεις, προκειμένου νά διανέμονται κατά τίς Ἱερατικές Συνάξεις στούς δικαιούχους Ἐφημερίου.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
Αριθμός Άδειας
10

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Άθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203